

WILLIAM
SHAKESPEARE
BOUŘE
PŘELOŽIL
MARTIN HILSKÝ

ATLANTIS
BRNO 2007

Publikace vychází v rámci výzkumného záměru
MSM0021620824 *Základy moderního světa*
v zrcadle literatury a filosofie
řešeného na FF UK

KJM Brno

Knihovna Jiřího Mahena v Brně
Kobližná 4, 601 50 BRNO

© Atlantis®, spol. s r. o., 2007
Translation © Martin Hilský, 2001
Commentary © Martin Hilský, 2007
ISBN 978-80-7108-288-0

Osoby

ALONSO neapolský král
SEBASTIAN jeho bratr
PROSPERO právoplatný vévoda milánský
ANTONIO jeho bratr, uzurpátor milánského vévodství
FERDINAND syn neapolského krále
GONZALO poctivý starý státní rada
ADRIAN } páni
FRANCISCO }
KALIBAN znetvořený divoch a otrok
TRINKULO šašek
STEFANO sklep mistr a opilec
KAPITÁN
LOŽMISTR
NÁMOŘNÍCI
MIRANDA Prosperova dcera
ARIEL vzdušný duch
IRIS }
CERES } duchové
JUNO }
VÍLY }
ŽENCI }

I. 1

Je slyšet burácení hromů a blesků

Vystoupí Kapitán a Loďmistr

KAPITÁN Loďmistře!

LOĎMISTR Zde, kapitáne! Co je?

KAPITÁN To je dost! Chlapi musej zabrat, jinak narážíme na měččinu. Koukej je prohnat, honem, honem!

Odejde

Vystoupí námořníci

LOĎMISTR Do toho, mládenci! Opřete se do toho! Horní plachtu stáhnout! Pohyb, pohyb! Dělejte, co píská kapitán! – Duj si, duj, a třeba rovnou pukni! Jenom když zůstanem na širém moři!

Vystoupí Alonso, Sebastian, Antonio, Ferdinand, Gonzalo a další

ALONSO Drž se, loďmistře. Kde je kapitán? – Ukažte, že jste chlapi!

LOĎMISTR Zůstaňte dole, prosím vás.

ANTONIO Kde je kapitán?

LOĎMISTR Vy ho neslyšíte? Jen se tu pletete. Zalezte do kajut. Tady jenom pomáháte bouři.

GONZALO Uklidni se, příteli.

LOĎMISTR Až se uklidní to moře. – Dolů, povídám! Tyhle vlny nadmulý se tak, že klidně seřvou samotného krále! Do kajut, a basta! Přestaňte otravovat!

GONZALO Pamatuj, koho máš na palubě, příteli.

LOĎMISTR Nikoho, koho bych měl radši než sám sebe. Jste králův poradce, ne? Tak poradte těm živlům, ať si daj pokoj, a dojednejte mír. Třeba vás poslechnou a my

se přestanem mordovat tady s těma lanama. Máte autoritu, ne? Tak ji koukejte předvést. A kdyby se vám to náhodou nepovedlo, jděte do kajuty, poděkujte nebi, že jste byl tak dlouho naživu, a připravte se na svou poslední hodinu, protože ta může nadejít, než se nadějete. – Do toho, mládenci! – A vy se klidte, povídám.

Odejde

GONZALO Ten chlap mi zved náladu. Nevypadá, že by se měl utopit, protože mu z očí kouká šibenice. Stůj si na svém, dobrý Osude, a dej, ať visí. Z jeho oprátky učiní naše kotevní lano, neboť naše vlastní nám teď není k ničemu. Jestli se nezrodil pro šibenici, jsme na tom bledě!

Odejdou

Vystoupí Loďmistr

LOĎMISTR Stáhnout horní stožár! Honem! Níž, níž! Hlavní plachtu natočte k větru. (Křik v podpalubí) Čert vzal tohle vytí. Přervali by nás i tyhle živly.

Vystoupí Sebastian, Antonio a Gonzalo

Vy jste tu zas? Co sem lezete? Máme toho nechat a utopit se? Toužíte jít ke dnu?

SEBASTIAN Že tě huba nebolí, ty uřvanej, sprostěj, nekřesťanskěj pse!

LOĎMISTR Tak to zkuste sami!

ANTONIO Budeš viset, pse, to si piš! Na mě si žádněj zkurvysyn svou drzou hubu otvírat nebude! Ani když je podělaněj strachy, že se utopí!

GONZALO Ten se neutopí, dejte na mě! I kdyby tahle loď byla chatrná jak ořechová skořápka a nabírala jak prošoupaná děvka, tenhle se neutopí!

LOĎMISTR Lavírovat, lavírovat! Obě plachty proti větru! Stočte ji zpátky na moře! Točíme, točíme!

Vystoupí promáčení námořníci

NÁMOŘNÍCI Je s náma konec! Modleme se, modleme se! Je s náma konec!

Odejdou

LOĎMISTR

Jde do tuhýho tak, že nejspíš ztuhnem.

GONZALO

Král s princem se už modlí. Pojdme k nim.

Čeká nás stejná smrt.

SEBASTIAN

Já puknu vzteky.

ANTONIO

Pár ochlastů nás připravilo o život.

Teď si dej loka, lumpe otlemenej!

Vyzunkni třeba deset přlivů!

Odejde Loďmistr

GONZALO

A přece bude viset! I když moře teď přísahá, že ne a nenasytně rozvívá jícen.

Uvnitř lodi je slyšet zoufalý křik: „Smilování!

Smilování!“ – „Loď se láme vejpůl!“ –

„Sbohem, ženo, sbohem, děti!“ – „Sbohem,

bratře!“ – „Máme trhlinu! Loď puká!“

ANTONIO

Ke králi! Půjdem všichni ke dnu s ním!

SEBASTIAN

Ke králi! Půjdem se s ním rozloučit!

Odejde s Antoniem

GONZALO Tisíc hektarů mořské pláně dám za jedinou suchou hroudu zarostlou třeba plevem a býlím. Děj se vůle Páně! Ale radši smrt na sucho, to se musí nechat!

Odejde

I. 2

Vystoupí Prospero a Miranda

MIRANDA

Jestli svou magií jste rozbouřil
ty vzduté vlny, otče, zas je ztište.
Nebe dští shůry rozžhavenou smůlu,
moře zas nebi rovnou do tváře
šplíchá svůj vztek a hasí sirnou spoušť.
Jak trpěla jsem s těmi trpícími!
Tak krásná loď – tak krásní lidé v ní –
a takhle ztroskotá! Až do srdce
mě bodal jejich křik – jsou po smrti,
ti ubožáci! Kdybych byla bůh
a vládla žívlům, radši celé moře
bych pohroužila v zem, než aby ono
pozřelo tuhle loď i s nákladem
všech živých duší.

PROSPERO Jen se uklidni,
neměj strach. Vyříd' svému slitovnému
srdci, že do jednoho živi jsou
a zdraví.

MIRANDA Hrozný den!

PROSPERO Jsou naživu.
Všechno, co dělám, dělám kvůli tobě,

ty moje milá holčičko, má dcero.
Ty ani netušíš, kdo jsi, a nevíš,
kdo že jsem já, tvůj otec Prospero,
nuzný pán jedné nuzné chýše.

MIRANDA Nikdy
mi nepřišlo, že měla bych znát víc.

PROSPERO

Nadešel čas a musíš slyšet víc.
Pomoz mi z toho magického pláště.
Tady lež, kouzelná má moci, tak.
Otři si slzy, upokoj se už.
Ten hrůzný výjev, co tě krutě tal
až do hloubi tvé soucítící duše,
jsem bezpečně měl pořád ve své moci
a zařídil vše tak, že na hlavě
nikoho z těch, co slyšela jsi křičet,
když loď šla ke dnu, nebyl zkřiven vlas.
Posaď se ke mně, musíš vědět víc.

MIRANDA

Už víckrát jste mi začal vyprávět,
kdo jsem, pak jste se ale zarazil
a na mé marné otázky jen bručel:
„Ne, ještě ne.“

PROSPERO Teď nadešla ta chvíle
a nabádá tě uši nastražit
a dávat pozor: pamatuješ si,
co bylo předtím, než jsme přišli sem?
Nejspíš ne, vždyť ti byly jen tři roky.

MIRANDA

Přesto se pamatuju, otče.

PROSPERO Na co?
Na jiný příbytek či jiné lidi?
Co uvízlo ti v paměti? Tak mluv.

MIRANDA
Ta vzpomínka se skoro ztrácí v dálce
a připadá mi spíš jen jako sen -
Nestaraly se o mě kdysi chůvy -
tak čtyři nebo pět?

PROSPERO Víc, Mirando.
Jak zvláštní, že si pamatuješ tohle.
Co ještě vidíš v temných propastech
a zasutinách času? Budeš asi
vědět, jak přišli jsme až sem, když víš,
co bylo dřív.

MIRANDA To nevím.

PROSPERO Dvanáct let
je tomu, Mirando, už dvanáct let:
tvůj otec vládl tehdy v Milánu
a byl to mocný kníže -

MIRANDA Vy snad nejste
můj otec, pane?

PROSPERO Tvoje matka byla
vzor ženských ctností a vždy tvrdila,
že moje dcerou jsi. Já býval kníže
a ty, má dědička - a jediná -,
jsi tudíž knížecího rodu.

MIRANDA Bože,
co přivedlo nás sem? Lest, podlá zrada,
anebo štěstí?

PROSPERO Obojí, mé dítě.

Zrada a lest nás hnaly z domova,
štěstí nám zase pomohlo až sem.

MIRANDA

Srdce mi krvácí, když pomyslím,
co starostí jste se mnou musel mít.
A nepamatuju si z toho nic.
Mluvte dál, prosím pěkně.

PROSPERO Antonio,
můj bratr a tvůj strýc - můj bratr, slyšíš,
a tak mě zradil! Mě! A přitom já -
já ho měl rád, jak nikoho - krom tebe -
a svěřil jsem mu do správy svůj stát -
nejlepší tehdy ze všech signorií -
a Prospero byl první mezi vládci,
vážený, ctěný, zběhlý ve vědách
jak nikdo - upnul jsem se na studium,
veškerou vládu svěřil bratrovi,
a tajným vědám propadl jsem tak,
že stát i úřad připadal mi cizí.
Tvůj zrádný strýc - tak posloucháš mě vůbec? -

MIRANDA

Poslouchám, pane, napjatě.

PROSPERO - hned věděl,
koho si předcházet, a koho ne,
povýšil toho, tomu zatnul tipec,
až moje lidi předělal si na své,
a kdo se nedal, toho vyměnil,
a vždycky podle jediného klíče:
aby mu všichni hráli do noty,
a potom tančili, jak píská on -

jak břečtan ovinul se kolem mne
a vysával pak ze mě všechnu mízu -
ale ty neposloucháš!

MIRANDA Poslouchám,
já poslouchám!

PROSPERO Tak dávej pozor, prosím:

když já se zřekl světských starostí,
v ústraní žil a tříbil ducha věcmi,
které svou nedostupností a cenou
přesahovaly obyčejný rozum,
v mém bratrovi se probudilo zlo:
syn bývá často opak svého otce,
a důvěra zas často plodí zradu.
Protože já mu věřil bezmezně,
neznala mezí ani jeho zrada.
Bral moje důchody a všechno další,
co poskytnout mu mohla moje moc -
cítil se zkrátka jako velký pán.
Hned začal trpět ztrátou paměti
a úspěšně si začal nalhávat,
že vévodou je on, a přisvojil
si výsady i vnější znaky moci,
kterou měl přece jenom v zastoupení.
Ta ctižádost v něm rostla - slyšíš mě?

MIRANDA
Váš příběh, pane, slyšel by i hluchý.

PROSPERO
A aby zastřel rozdíl mezi tím,
kým vskutku je, a rolí, kterou hraje,
zatoužil po skutečné moci. Já,

já panovat měl ve své knihovně -
podle něj jinde nemohl jsem vládnout -,
tak prahl po moci, že spřáhl se
i s neapolským králem, slíbil mu
poplatky, složil hold, svou korunku
podřídil jeho koruně a vydal
vévodství, dosud nepokořené,
do potupného jařma.

MIRANDA Panebože!

PROSPERO
Slyš jeho podmínky, a co z nich vzešlo,
a pak mi řekneš, zda je to můj bratr.

MIRANDA
Zpochybnit čest mé babičky je hřích:
i z nejlepšeho lůna občas vzejde
špatný syn.

PROSPERO Teď ty jeho podmínky:
král neapolský byl můj nepřítel -
a zapřísáhlý - vyslechl, co bratr
nabídl: aby za smluvený hold
a poplatky, už nevím přesně jaké,
násilím vyštval mě a moje blízké
z vévodství s tím, že vlády v Miláně,
se všemi poctami, se ujme bratr.
Král ihned shromáždil své zrádné vojsko,
v osudnou, předem dohodnutou noc
je bratr vpustil do milánských bran,
a v mrtvém tichu noci odvěkli
pak jejich zaprodanci mne i tebe -
tys hrůzou křičela.

MIRANDA A vykřiknu
ted' zas, i když se nepamatuji,
jak křičela jsem tenkrát - vaše slova
mi ženou slzy do očí.

PROSPERO Ted' řeknu,
co nás ted' čeká - bez toho by to
mé povídání postrádalo smysl.

MIRANDA
Proč nás hned nezabili?

PROSPERO Ptáš se správně,
ta otázka se přímo vnucuje.
Lidé mne totiž příliš milovali.
Své hnusné cíle chtěli lakovat
spíš narůžovo než je třísnit krví.
Zkrátka a dobře: vyvezli nás v člunu
na moře, tam nás čekal shnilý vrak
bez plachet, bez lan, stožárů či ráhen -
i krysy z něj už dávno utekly -
a tam nás vysadili. Na náš žal
a křik nám moře řvalo v ústrety,
a když nám vítr vracel naše vzdechy,
jen mučil nás tou uvzdychanou něhou.

MIRANDA
Jak jsem vám musela být na obtíž!

PROSPERO
Bylas můj anděl strážný, co mě spasil!
V každém tvém úsměvu se smálo nebe
a dávalo mi odvahu žít dál,
když už jsem nemoh unést ten svůj úděl
a slzami jsem skrápěl mořskou sláň.

MIRANDA
Jak dorazili jsme sem na pobřeží?

PROSPERO
Jídlo jsme měli, čerstvou vodu také,
dal nám je neapolský šlechtic jménem
Gonzalo, který celé akci velel,
z křesťanské lásky přidal spoustu šatů,
nákladná roucha, lněné plátno, látky
a další potřeby, co přišly nám
pak velmi vhod - a jeho laskavost
šla dál: jak dozvěděl se o mé lásce
ke knihám, hned z mé vlastní knihovny
dal přinést svazky, které jsou mi dražší
než celé vévodství.

MIRANDA Kéž bych ho někdy
spatřila!

PROSPERO
Já ted' povstanu. Ty sed'
a poslouvej. Až tady na ostrově
skončila naše strastiplná pouť,
a tady já, tvůj učitel, ti dal
vzdělání, o němž jiným princeznám,
co v marnivostech utrácují čas
a nemají tak dobré učitele,
se může jenom zdát.

MIRANDA Ať splatí vám to
nebe, můj pane. Ale řekněte mi -
ta otázka mne pořád trápí - proč
jste rozpoutal tu bouři?

PROSPERO Protože:

podivnou náhodou mi přálo štěstí,
jindy tak vrtkavé, a zahnalo
mé nepřátele až sem k našim břehům.
Vyčet jsem z planet, že má šťastná hvězda
se blíží zenitu, a zmeškám-li
její vliv, opustí mne navěky.
A dál se neptej – sladká únava
ti klíží oči – poddej se jí – vím,
že nemáš na vybranou.
(Miranda usne)

Pojď sem, pojď,
můj sluho. Už jsem připraven, tak pojď,
můj Arieli.
Vystoupí Ariel

ARIEL

Buď zdrav, veliký můj pane, buď zdrav!
Tvé každé přání ihned vyplním.
Chceš, abych létal, plaval, do ohně
skočil či osedlal si nebeské
beránky? Ariel a všechny jeho
schopnosti jsou ti k službám.

PROSPERO Vyvedls
tu bouři, přesně jak jsem kázal, duchu?

ARIEL

Do slova a do písmene.
Udeřil jsem na tu loď jako blesk.
Na zádi, na přídi i v podpalubí
šířil děs, v ráhnoví a lanoví
i na stožárech tančil jako plamen,

co rozskočí se a hned zase spojí.
Hromy a blesky boha Jupitera
se na tak velkolepou podívanou
nezmůžou. Burácivý rachot hromu
tak dorážel na boha Neptuna,
že roztrásl se jeho mocné vlny
i jeho obávaný trojzubec.

PROSPERO

Můj skvělý duchu! Byl tam někdo silný
a neochvějný tak, že zachoval
si v téhle věřavě rozum?

ARIEL

Vyváděli

jak šilenci a kromě námořníků
se všichni vrhli do zpěněných vod.
Loď díky mně už byla v jednom ohni.
Králov syn Ferdinand vyskočil první,
vlasy měl hrůzou zježené jak rákos
a řval jak šílenec: „Peklo je prázdné!
Děblové jsou tu!“

PROSPERO To umíš jen ty.
Stalo se to u břehu?

ARIEL

Jak jste řekl.

PROSPERO

Vyvázli všichni?

ARIEL

Všichni do jednoho.

Šaty, co nadnášely je, jen září –
jsou čistější než dřív. A jak jsi kázal,
rozptýlil jsem je všechny po ostrově.
Králova syna umístil jsem zvlášť:

v odlehlém koutku ostrova teď vzdychá,
až z toho je průvan, a v zármutku
se choulí – takhle.

PROSPERO A co námořníci
a zbytek flotily? Jak naložil
jsi s nimi?

ARIEL Králov koráb klidně kotví
v hluboké zátocce, kde jsi mi jednou
přikázal přinést o půlnoci rosu
až z rozbouřených Bermud. Námořníky
jsem poskládal pak pěkně v podpalubí,
kde přemožení únavou i kouzlem
spí jako zabítí. Ostatní lodě
jsem rozptýlil po Středozezemním moři.
Teď se však všechny daly dohromady
a smutně míří k Neapoli.
Myslí, že králov koráb ztroskotal
a král že zahynul.

PROSPERO Tos proved přesně,
Arieli. Váš další práce čeká.
Kolik je hodin?

ARIEL Poledne už bylo.

PROSPERO
Jsou nejmíň dvě. Moc času nezbyvá –
do šesti toho musíme dost stihnout.

ARIEL
Zas další práce? Galeje jsou to.
Musím ti připomenout, cos mi slíbil,
však skutek utek.

PROSPERO Pán chce odmlouvat?
Tak co si přeješ, mluv.

ARIEL Svou svobodu.

PROSPERO
Než vyprší tvůj čas? Tak to pusť z hlavy.

ARIEL
Já prokázal ti samé dobré služby,
nikdy jsem nelhal, nic jsem nezkazil
a sloužil bez reptání. Slíbilš mi,
vzpomínáš, o rok zkrátit lhůtu.

PROSPERO Zapomněls
na muka, kterých jsem tě zbavil?

ARIEL Ne.

PROSPERO
Přijde ti zatěžko se brodit v bahně
podmořských hlubin,
ve větru létat mrazivém jak břit
či kutat v žilách země, když je zmrzlá
na kost?

ARIEL Ne, můj pane.

PROSPERO Lžeš, mizero!
Bykorax ti už z hlavy vypadla,
ta hnusná čarodějnice, co věk
a závist ohnuly ji do obruče?

ARIEL
Ne, pane.

PROSPERO Kde se narodila, mluv!

ARIEL
V Alžíru, pane.

PROSPERO Vidíš, že to jde!
Vždy jednou měsíčně ti musím trochu
osvěžit paměť. Sykorax, tu bábu
prašivou, vypověděli z Alžíru
za čarodějnictví a mnohá svinstva,
o nichž je lepší vůbec nemluvit.
Jediná věc jí zachránila život,
no nemám pravdu?

ARIEL Máte, pane.

PROSPERO Dítě
čekala, babizna, a námořníci
ji vysadili tady na ostrově.
A ty, můj otrok, jak se nazýváš,
tys jí měl sloužit, ale protože
jsi éterický duch a odmítals
jí dělat odpornou a hrubou práci,
v zuřivém záchvatu a s pomocí
svých silných poskoků tě uvěznila
v rozštíplé sosně, v jejímž sevření
jsi strašně skučel celých dvanáct let.
Během té doby zemřela a ty
jsi musel v jednom kuse úpět dál.
Ostrov byl tenkrát zcela liduprázdný
až na syna, co vyvrhla tu ona -
takový netvor, pihovatá zrůda,
zplozenec temnot.

ARIEL Kaliban, já vím.

PROSPERO
Nic nevíš, moulo, já vím, co chci říct.
Kaliban mi teď slouží. A ty sám

viš nejlíp, v jakých mukách jsem tě našel.
Vleci hned vyli, když tě slyšeli,
a vsteklým medvědům tě přišlo líto -
byla to muka věčně zatracených
a Sykorax je zrušit nemohla.
To já svým uměním jsem rozevřel
ten kmen a vysvobodil tě.

ARIEL Dík, mistře.

PROSPERO
Když ještě cekneš, naštipnu si dub,
sevu tě do něj, abys bolestí
řval dalších dvanáct let.

ARIEL Promiň mi, pane,
já budu poslouchat tvé příkazy
a s pokorou je plnit.

PROSPERO Tak se snaž
a za dva dny jsi volný.

ARIEL Díky, mistře!
Vznešený pane, řekni, co mám dělat?

PROSPERO
Proměň se v mořskou vílu. Pro všechny
krom mne a tebe budeš neviditelný.
Teď jdi, a vrať se jako víla. Mazej!

Odejde Ariel

Mirando, vzbud' se, spala jsi už dlouho!

MIRANDA
Váš divný příběh na mě doleh tak,
že na mě přišlo spaní.

PROSPERO Setřep je.
Pujď za Kalibanem, mým otrokem,

co slušné slovo nevypustí z úst.
MIRANDA
 Ničema je to. Hnusí se mi.
PROSPERO Bez něj
 se neobejdem. Zatápí nám, dříví
 nám nosí, dělá to i ono. – Hej,
 otroku! Kalibane! Ozvi se, ty špíno,
 kde vězíš?
KALIBAN (za scénou)
 Dřeva máte doma dost.
PROSPERO
 Vylez ven, povídám. Máš další práci.
 Vylez ven, želvo, bude to?
 Vystoupí Ariel proměněný v mořskou vílu
 Líbezný zjev! Máš vkus, můj Arieli.
 Něco ti pošeptám.
 (Šeptá mu)
ARIEL Už letím, pane.
 Odejde Ariel
PROSPERO
 Zplozenče satana a čarodějky,
 vylez ven, slyšíš, hnusný otroku!
 Vystoupí Kaliban
KALIBAN
 Ať na vás na oba padne zlá rosa,
 ta nejhorší, co matka sbírala
 krkavčím pérem z jedovatých bažin!
 Mor na vás, shnijte zaživa!
PROSPERO
 Za tenhle pozdrav dostaneš dnes křeče,

píchání v boku zarazí ti dech,
 ježci tě budou celou dlouhou noc
 píchat, až budeš děravý jak pláštěv
 a každé píchnutí tě bude pálit
 víc nežli včelí žihadlo.
KALIBAN Chci dojíst
 oběd. To tys mi ukrad tenhle ostrov.
 Byl můj a mojí matky. Když jsi přišel,
 dělala mi pomyšlení, hladils mě,
 dávala mi vodu a v ní bobule,
 učila mě, co je velké světlo ve dne
 a malé v noci, a já tě měl rád –
 rád jsem tě vodil všude po ostrově,
 říkal ti, kde je sladká voda, kde
 slaná, kde půda rodí, a kde ne.
 Že já to dělám! Čáry na tebe,
 a brouky, ropuchy a netopýry!
 Byl jsem svým pánem, a teď jsem tvůj otrok –
 držíš mě tady ve skále jak vepře
 a nepustíš mě ven!
PROSPERO Lžeš, ničemo!
 Běh s tebou pohne, žádná laskavost!
 Já s tebou zacházel jak se svým bližním,
 vzal jsem tě k sobě, sprostáku, a ty?
 Ty málem znásilnil mou dceru!
KALIBAN Škoda,
 žeš mi to překazil, ohó! Mohl jsem
 zalidnit ostrov Kalibany!
MIRANDA Stvůro!
 Ty zlá a dobrem nedotčená stvůro!

Já jsem tě litovala, učila
tě mluvit, den co den tě cepovala,
abys už nemručel jak tupé zvíře,
co nevyzná se ani samo v sobě.
To já ti dala řeč a s ní i smysl
tvým pohnutkám. A ty jsi chápavý,
jenomže taky od přírody zlý,
což s dobrou povahou se nesnáší.
Proto jsi skončil tady ve skále,
ač zasloužil bys mnohem horší trest.

KALIBAN

Naučilas mě řeč, a co má být?
Že umím klít? Mor na tu vaši řeč!
Mor na vás, že jste mě s ní mořili!

PROSPERO

Zmiz, zrůdo! Nanos dříví! Ať to lítá!
Máš další práci! Nechce se ti, lumpe?
Dělej, co povídám, a pořádně!
Nebo ti sešlu křeč a zkroutím kosti!
Budeš rvát bolesti, až divá zvěř
se z toho roztřeše.

KALIBAN

Ne, prosím, ne!

Musím ho poslechnout. Má větší moc
než bůh mé matky velký Setebos
a jistě by ho přemoh.

PROSPERO

Pohyb, lotře!

Odejde Kaliban

Vystoupí Ferdinand a neviditelný Ariel
hraje a zpívá

ARIEL

Na žlutém písku u moře, hej,
ruku nám dej,
úklona nejdřív, pak polibek
a vlnám spadne hřebínek.
Nožka sem a nožka tam,
já vám refrén zazpívám.
Bau vau, bau vau,
to pes skučí, slyš,
bau vau, bau vau,
ještě uslyšíš
místo pláče
kokrhání kokrháče.
Kykyryký, kykyryký.

FERDINAND

Ta hudba! Odkud zní? Ze země či
z povětří? Přestala. A komu hrála?
Kde je ten bůh? Když na břehu jsem seděl
a oplakával krále, svého otce,
ta hudba kradmo vlny hladila,
líbezným nápěvem je zkolébala
a ztišila můj žal. A já šel za ní -
takovou měla přitažlivou sílu.
Teď ozývá se znovu.

ARIEL (zpívá)

Otec ti uleh do hlubin,
z kostí má korály rudé,
a z očí perly, a já vím,
že vše, co měl, mít zas bude.

Jen mořskou změnu podstoupil
a krásnější je, nežli byl.
Mořské víly místo pláče
zvoní mu teď umíráček.
Bim bam bim, bim bam bim.

FERDINAND

Kdo zpívá o mém utonulém otci?
Ne, žádný smrtelník. Ta hudba zní
nadpozemsky. Je přece slyšet shůry.

PROSPERO

Opony očí pozvedni a řekni,
co vidíš tamhle.

MIRANDA

Co to má být? Duch?

Jak se to rozhlíží! Že je to krásné,
můj pane, vidíte? Ale je to duch.

PROSPERO

Ne, broučku, jí to, spí to, má to smysly
jak my. Ten mládenec je z toho vraku.
Jedinou jeho vadou na kráse
je jeho žal – ten vždycky krásu ničí –
Ztratil své přátele a teď je hledá.
Pohledný, že?

MIRANDA

Já myslím, že je božský.

Nikdy jsem neviděla něco tak –
tak vznešeného.

PROSPERO (stranou)

Jde to, jak jsem chtěl.

Za tohle ti dám svobodu, můj duchu.

Už za dva dny.

FERDINAND

Ty jsi ta bohyně,

co patří jí ta hudba! Řekni mi,
prosím, zda žiješ tady na ostrově.
Poradíš mi, jak se mám tady chovat?
A naposled odpověz, zázraku,
na otázku, co zajímá mě nejvíc:
jsi nebo nejsi dívka?

MIRANDA

Žádný zázrak,

dívka jsem ale určitě.

FERDINAND

Má řeč!

Jsem vládce těch, kdo vládnou touhle řečí,
být tam, kde mluví se tou řečí.

PROSPERO

Vládce?

Co kdyby slyšel tě král Neapole?

FERDINAND

Jak já by stál tu v úžasu, že o něm
mluvíš. Já jsem teď král, a když to říkám,
mám oči plné slz. Na vlastní oči,
co ještě neoschly, jsem viděl, jak král
utonul.

MIRANDA

Hrůza!

FERDINAND

Jeho páni s ním.

Vévoda milánský byl mezi nimi
i jeho skvělý syn.

PROSPERO

Ten vévoda

a jeho skvělá dcera by ti něco
řekli, být k tomu vhodná doba. – Láska
na první pohled. Skvělé, Arieli!
Za tohle budeš volný! Na slovíčko,
pane. Mám dojem, že se mýlíte.

MIRANDA

Proč mluvíte tak přísně, otče? Tohle je třetí muž, co jsem kdy viděla, a první, po němž toužím. Slitujte se a přejte mi ho, prosím!

FERDINAND Jsi-li panna
a nezadaná, budeš královnou
Neapole.

PROSPERO Jen ne tak zhurta, pane.
(Stranou) Vidí se v sobě. Šlo to však moc snadno
a musím jim to trochu ztížit, aby
ta výhra nebyla tak lehká. (Ferdinandovi) Ted' mě
poslouchej: přivlastnil sis jméno, které
ti nepatří, a jako špeh ses vetřel
na ostrov, abys ho vzal jeho vládci -
a tím jsem já.

FERDINAND Ne, jako že jsem muž.

MIRANDA

V takovém chrámu nemůže být zlo.
Vždyť kdyby mělo takhle krásný dům,
dobro by se tam vloudilo hned taky.

PROSPERO

Nepřimlouvej se za něj, je to zrádce.
Svážu ti krk a nohy dohromady,
jen slanou vodu budeš pít, jíst budeš
škeble a seschlé kořínky a miský
ze spadlých žaludů. Tak pojď.

FERDINAND To ne!
Takové zacházení nepřijmu,
dokud můj nepřítel mě nepřinutí.

Tasí, ale je ochromen magickou mocí

MIRANDA

Neukvapte se, otče. Je to šlechtic
a nebojí se vás.

PROSPERO No tohle! Ty mi
chceš říkat, co mám dělat? - Zastrč meč,
zrádce, a nepředváděj se nám tu.
Máš špatné svědomí a neudeříš.
Jen se tě zlehka dotknu touhle hůlkou
a meč ti sklouzne z ruky.

MIRANDA Drahý otče -

PROSPERO

Přestaň se na mě věšet.

MIRANDA Slitujte se,
ručím vám za něho.

PROSPERO Bud' zticha! Ještě
slovo a budu zlý. Tak ty se chceš
přimlouvat za podvodníka? Už dost!
Tobě se zdá tak nádherný jen proto,
že znáš jen Kalibana, huso! Mezi
ostatními však Kaliban je on
a oni andělé!

MIRANDA Jsem, jaká jsem.

Mám skromné nároky a nemusím
mít pěknějšího muže.

PROSPERO (Ferdinandovi)

Poslechni mě.

Stejně máš svaly jako nemluvně
a žádnou sílu v nich.

FERDINAND To máte pravdu.

Jsem celý omámený jako ve snu.
Smrt mého otce, slabost, kterou cítím,
zkáza mých přátel, ani výhružky
tohoto muže pro mne nejsou nic,
když z vězení bych aspoň jednou denně
směl vidět tuhle dívku. Ostatní
ať volně užijí si světa. Pro mne
taková cela bude celý svět.

PROSPERO (stranou)

To bychom měli.

(Ferdinandovi) Jdeme. (Arielovi) Skvělá práce,
Arieli, pojď, řeknu ti, co dál.

MIRANDA

Neberte si to ve zlém. Otec není
takový. Sama nevím, co ho to
dnes popadlo.

PROSPERO Udělej, co jsem řek,
a budeš volný jako vítr v horách.

ARIEL

Udělám všechno do puntíku, pane.

PROSPERO (Ferdinandovi)

Pojď za mnou. (Mirandě) A ty se ho nezastávej.
Odejdou

II. 1

Vystoupí Alonso, Sebastian, Antonio,
Gonzalo, Adrian a Francisco

GONZALO

Prosím vás, pane, buďte dobré mysli.
Vždyť máte důvod k radosti – my též:
přežili jsme, tak čert vem naše ztráty!
To, co nás potkalo, je běžné: ženy
námořníků a loďaři či kupci
to znají až moc dobře. Jenom pár
vyvolených však může říct co my –
spasil nás zázrak. Štěstí v neštěstí
jsme měli, Výsosti.

ALONSO

Buď radši zticha.

SEBASTIAN (stranou Antoniovi) Přijímá útěchu jak vy-
stydlou kaši.

ANTONIO (stranou Sebastianovi) Náš utěšitel mu ji ale
nacpe do chřtánu.

SEBASTIAN (stranou Antoniovi) Už natahuje důvtip
jako hodiny, vidíš? Co nevidět udeří.

GONZALO Výsosti –

SEBASTIAN (stranou Antoniovi) Jedna, počítej se mnou.

GONZALO – kdyby si každý všechno bral jak vy, kam
by přišel?

SEBASTIAN Kdyby všechno bral, možná by přebíral.

GONZALO Správně. Myslím, že máš víc pravdu, než si
myslíš.

SEBASTIAN Opravdu nemyslím, že mám víc, než si
myslím.

GONZALO Takže, Výsosti -
 ANTONIO Kdepak, on tu hubu nezavře!
 ALONSO Nech už toho, prosím tě.
 GONZALO Dobře, nechám toho, ale -
 SEBASTIAN Ale kušnit bude dál.
 ANTONIO Kdo zakokrhá první: on, nebo Adrian? Pojd' se vsadit.
 SEBASTIAN Ten starý kohout.
 ANTONIO Kohoutek, říkám já.
 SEBASTIAN Platí. O co?
 ANTONIO Kdo vyhraje, může se zasmát.
 SEBASTIAN Platí!
 ADRIAN I když se tento ostrov zdá neobydlený -
 ANTONIO Cha, cha!
 SEBASTIAN Máš, cos chtěl.
 ADRIAN Neobyvatelný a těžko přístupný -
 SEBASTIAN Přesto -
 ADRIAN Přesto -
 ANTONIO Jak jinak.
 ADRIAN Krajina je tu věru líbezná, milá a vstřícná.
 ANTONIO Hlavně, že je ta Věru milá.
 SEBASTIAN A vstřícná, jak neopomněl podotknout.
 ADRIAN Povětří půvabné a vonné.
 SEBASTIAN Voňavé větry! To já zbožňuju.
 ANTONIO Já zase bažím po smradech z bažin.
 GONZALO A všechno tady zve nás k životu.
 ANTONIO Až na to, že tu není co do huby.
 SEBASTIAN Kromě rány pěstí.
 GONZALO Tráva tu roste šťavnatá a bujná! A jak je zelená!
 ANTONIO Trávu tu máme. Ovšem spíš do hněda.

SEBASTIAN Tu a tam se i zazelená.
 ANTONIO Komu se nelení, tomu se zelení.
 SEBASTIAN Káže nám tu bludy.
 GONZALO Skutečný div to je, přímo k nevěře -
 SEBASTIAN Jak už tak divy bývají.
 GONZALO Že naše oděvy, ač promáčené mořskou vodou, vypadají jak nažehlené, září jako nové a špetka soli na nich není.
 ANTONIO Kdyby jen jedna z jeho kapes mohla mluvit, řekla by nám, jak si do ní lže.
 SEBASTIAN Pokud jde o lhaní, strčí do kapsy každého.
 GONZALO Naše oděvy jsou stejně krásné, jak jsme je oblékli v Africe, když jsme šli na svatbu. Klaribela, krásná dcera našeho krále, si brala krále Tunisu.
 SEBASTIAN Krásná svatba. I návrat z ní se krásně vydařil.
 ADRIAN Krásná královna. Takovou v Tunisu ještě neměli.
 GONZALO Od časů vdovy Didony.
 ANTONIO Vdovy? Kdes vzal tu vdovu, sakra? Vdova Didona, to se povedlo!
 SEBASTIAN Co třeba „vdovec Aeneas“? To by se ti taky nelíbilo?
 ADRIAN „Vdova Didona“ říkáš? Nad tím se musím hluboce zamyslet. Ale byla z Kartága, ne z Tunisu.
 GONZALO Dnešní Tunis byl tenkrát Kartágo, pane.
 ADRIAN Kartágo?
 GONZALO Jak říkám, Kartágo.
 ANTONIO Řekne „Kartágo“ a z Tunisu je Kartágo. Učinný zázrak.

SEBASTIAN Jedním slovem stvoří nejen hradby, ale celé město – jako Amfión.

ANTONIO Jaký učiněný zázrak nám ještě učiní?

SEBASTIAN Přinese tenhle ostrov v kapse domů místo jablíčka a dá ho synáčkovi.

ANTONIO Jadýrka rozsype do moře a vyrostou z nich další ostrůvčata.

GONZALO Tunis býval Kartágo.

ANTONIO Právě slovo v pravý čas.

GONZALO Právě jsme říkali, pane, že naše šaty září novotou, jako když jsme si je oblékli na svatbu vaší dcery, nyní královny.

ANTONIO Nejkrásnější královny, jakou tam kdy měli.

SEBASTIAN Až na vdovu Didonu, to si vyprošuju.

ANTONIO Až na vdovu Didonu? Jistě, až na vdovu Didonu.

GONZALO Není můj kabát, pane, stejně čistý, jako když jsem ho vzal prvně na sebe – když se to tak vezme?

ANTONIO Záleží na tom, jak se to vezme.

GONZALO Když jsem ho měl na svatbě vaší dcery.

ALONSO

Cpete mi všichni slova do uší,
až mi to leze krkem. Kéž bych nikdy
nevdaval dceru do Tunisu. Cestou
zpátky jsem ztratil syna. Dceru taky,
jak to tak vypadá. Už nikdy ji
neuvidím, když je tak daleko.
Můj dědici a synu, jaká ryba
si na tobě teď asi pochutnává!

FRANCISCO

Třeba je naživu. Viděl jsem ho,
jak vozí se na hřbetech vzdutých vln
a do slabin je tepe, šlape vodu
a hrudí rozráží zle rozvášněné
živly, jak hlavu drží nad vodou
a pažemi rázuje k útesu,
co sklání se nad podemletým břehem,
jako by mu chtěl pomoci. Je živ,
tím jsem si téměř jist.

ALONSO Ne, zahynul.

SEBASTIAN

Za tuhle ztrátu poděkujte sobě.
Nepřál jste, pane, Evropě svou dceru
a vdal ji radši někam do Afriky,
vykázal jste ji z dosahu svých očí,
a teď vám vlnou žalem.

ALONSO Mlč už, prosím.

SEBASTIAN

Prosili jsme vás všichni na kolenou
a ona sama, duše nevinná,
váhala pořád mezi odporem
a poslušností. Teď jste ztratil syna,
a navždy, obávám se. V Miláně
a Neapoli bude více vdov
než mužů, kteří by je utěšili.
A kvůli vám.

ALONSO Já taky nejvíc ztratil.

GONZALO

Ta vaše pravda, pane Sebastiane,

není moc laskavá a říkáte ji
nevhod. Sůl do rány spíš sypete,
než abyste ji hojil.

SEBASTIAN Přesně tak.

ANTONIO

Felčar by záviděl!

GONZALO

Když kaboní se vaše čelo, pane,
do duší všech se vloudí černý mrak.

SEBASTIAN

Zlý mrak?

ANTONIO A vlezlý.

GONZALO Mít zde osadu -

ANTONIO

Hned by ji osel plevellem.

SEBASTIAN A kopřivami.

GONZALO

A pak se tu stát králem, já bych hned -

SEBASTIAN

Zanechal chlastu. Nebylo by víno.

GONZALO

Řídil stát jinak, než je běžné. Obchod
bych zakázal a zrušil úřady,
vymýtil učenost. Nikdo by nebyl
bohatý, nikdo chudý, nikdo by
nesloužil, nikdo nedědil a smluv
by nebylo. A žádná pole, meze
a vinice, víno by nebylo,
ani kov, zrno, olej. Nikdo by
nepracoval, ani ženy, a nikdo
by nevlád.

SEBASTIAN Ovšem králem by byl on.

ANTONIO

Na konci zapomněl, co bylo na začátku.

GONZALO

Všichni by žili z darů přírody
a bez práce a potu. Zločin, zradu,
meč, kopí, nůž či jinou zbraň by nikdo
neznal a příroda by dala všem
hojnost a sytila by nevinný
můj lid.

SEBASTIAN Takže nikdo by se neženil a nevdával?

ANTONIO Všichni by zbyli na ocet - pasáci i děvky.

GONZALO

Vládl bych, Výsosti, tak dokonale,
že předčil bych i zlatý věk.

SEBASTIAN Ať žije Jeho Výsost král!

ANTONIO Ať žije Gonzalo!

GONZALO A - posloucháte mě, pane?

ALONSO Prosím tě, nech toho. Mluvíš o ničem.

GONZALO Máte pravdu, Výsosti. Udělal jsem to, jen
abych pošimral bránici těmhle pánům. Vždycky se
rádi zasměji - třeba ničem.

ANTONIO Smáli se vám.

GONZALO Vidíte, ničem. Ve mně vidíte. Tomu říkám
žert. Jen tak dál, smějte se ničem.

ANTONIO Ten nám dal ale ránu, co!

SEBASTIAN Dost tupou, nemyslíš?

GONZALO Závidím vám ty ostré šípy vtípu, pánové.
I měsíc byste jimi sestřelili z nebe, tak jsou trefné.

Vystoupí Ariel. Je neviditelný a hraje slavnostní hudbu

SEBASTIAN Proč ne? Ale pak bychom museli lovit ptáky potmě.

ANTONIO Tak už se nezlobte, pane.

GONZALO Nebudu. Je to slabost a úsudku to škodí. Váš smích mě asi uspává. Jak mi ztěžkla víčka.

ANTONIO Pěkně se uložte a my vás zkolébáme smíchem.

Kromě Alonsa, Sebastiana a Antonia všichni usnou

ALONSO

Jak rychle usnuli! Kéž myšlenky bych uměl zamknout pod víčky jak oči. Jak se mi klíží.

SEBASTIAN Neodmítejte, to navštívení spánku. Ke smutku nechodí často, když však přesto přijde, tak s útěchou.

ANTONIO My dva vás budem chránit a střežit vaši bezpečnost, můj pane. Jen klidně spěte.

ALONSO Dík. Jak zvláštní tíha - Alonso usne. Odejde Ariel

SEBASTIAN

Jak zvláštní ospalost je všechny zmohla!

ANTONIO

To dělá zdejší vzduch.

SEBASTIAN Proč neztěžkla však víčka nám? Mně například se spát nechce.

ANTONIO Mně taky ne. Jsem velmi svěží. Usnuli, jako by se domluvili.

Padli tu jako omráčení bleskem.

Co takhle, Sebastiane, co kdybys - ne, dost! A přece - ve tváři ti čtu, čím bys měl být - a příležitost volá! V mysli už vidím, jak ti na hlavu dosedá koruna.

SEBASTIAN Ne, ty snad spíš!

ANTONIO

Ty neslyšíš, že mluvím?

SEBASTIAN Ano, ale mluvíš jak ze spaní. Co žes to říkal? Jak zvláštní je to stav - spát s očima dokořán, pohybovat se a mluvit, a přitom tvrdě spát!

ANTONIO Ty necháváš své štěstí spát - vlastně spíš umírat, sám před sebou si oči zavíráš.

SEBASTIAN

Ty chrápeš, ale artikulovaně - tvé chrápání má význam.

ANTONIO Myslím to vážně, což nebývá mým zvykem. Dej si říct a ber to vážně také. Třikrát pak vzroste tvoje velikost.

SEBASTIAN Jsem tichá voda.

ANTONIO

Vím, jak tě rozproudit.

SEBASTIAN Tak dělej - z dědičné lenosti se držím zpátky.

ANTONIO

Tvůj výsměch nezastře, jak velká je
tvá ctižádost – čím víc se z ní chceš vyvléct,
tím víc se do ní oblékáš. A kdo
se drží zpátky – z lenosti či strachu –,
nikam to nedotáhne.

SEBASTIAN

Dál, mluv dál.

V tváři i na očích ti vidím, že mi
chceš cosi závažného říct. Ven s tím,
i když ten porod bude bolet.

ANTONIO

Tady

ten pán má špatnou paměť – ani pes
tu po něm neštěkne, až bude v hrobě –,
a přece namluvil našemu králi –
někomu něco namlouvat je zřejmě
to jediné, co zná –, že jeho syn
žije. Dost utopické, ne, když se
utopil.

SEBASTIAN

Nemohl se neutopit.

Podle mě je to zcela beznadějně.

ANTONIO

Jak nadějná je tahle beznaděj!

Vždyť co je beznadějně v jistém smyslu,
v jiném se stává nadějí tak velkou,
že ctižádost k ní ani nedohlédne.
Připouštíš jako já, že Ferdinand
se utopil?

SEBASTIAN Je po něm.

ANTONIO

Ted' mi řekni,

kdo zdědí Neapol?

SEBASTIAN

Kdo? Klaribela.

ANTONIO

Královna Tunisu, co žije dál,
než za život by člověk ušel mil,
kam zpráva od nás nedorazí dřív,
než nemluvnatům narostly by vousy –
ledaže by ji doručilo slunce,
měsíc je pomalý – ta, kvůli níž
nás spolklo moře, aby některé
zas vyvrhlo a předurčilo k činu,
k němuž vše minulé je prologem.
Budoucnost sehrajem my.

SEBASTIAN

Co to říkáš?

Má neter' jistě žije v Tunisu
a stejně jistě zdědí Neapol,
i když je daleko.

ANTONIO

A každý coul

té dálky volá: „Jak nás Klaribela
urazí cestou do Neapole?
V Tunisu zůstane! A ty se probuď,
Sebastiane!“ Dejme tomu, že
je náhle sklátí smrt. Byli by na tom
snad hůř než teď? A není král, co by
vládl v Neapoli, jako tenhle spáček?
I tlachalů jak Gonzalo je dost.
Kavku bych naučil kafrat jak on.
Kdybys jen myslel jako já, ten spánek
by založil tvou kariéru! Chápeš?

SEBASTIAN

Myslím, že ano.

ANTONIO A jsi připraven
podstoupit svoje štěstí?

SEBASTIAN Vím, jak jsi
zatočil s bratrem Prosperem.

ANTONIO Máš pravdu.

A nový šat mi padne mnohem líp
než starý. Byl jsem jedním z bratrových
sluhů, a teď? Teď slouží oni mně!

SEBASTIAN

Co tvoje svědomí?

ANTONIO

A kde ho mám, co? Na patě jak puchýř?
Vezmu si bačkory. To božstvo mě
na duši netlačí. I kdyby dvacet
svědomí stálo mezi Milánem
a mnou, já otupím jim ostny dřív,
než stačí bodnout! Zde ti leží bratr.
Oč lepší je než hlína, na níž leží?
Kdyby byl tím, nač vypadá, je mrtvý.
Tři palce téhle ocele by ho
uspalo navždycky. Ty zatím pošleš
na věčnost tady pana Mudrlanta,
aby nám nestál v cestě. Ostatní
už budou skákat, jak my budem pískat,
jak kočky mléko budou chlemtat, co jim
nakukáme.

SEBASTIAN Tvůj případ, příteli,
mi bude příkladem. Jak dostals Milán,

tak já si vezmu Neapol. Tas meč -
jedinou ranou zbavíš se všech daní
a k tomu získáš mou královskou přízeň.

ANTONIO

Oba dva tasme. Až napřáhnou ruku,
ty zvedneš svou a skolíš Gonzala.

SEBASTIAN

Jen ještě slovo -

(Mluví spolu stranou)

Vystoupí Ariel (pro ně neviditelný), hraje a zpívá

ARIEL

Můj pán svým kouzlem odhad nebezpečí,
které vám hrozí - proto jsem teď u vás.
Nesmíte zemřít - jeho plán by selhal.

Zpívá Gonzalovi do ucha

Zatímco ty chrápeš klidně,
zrada bdí a očividně
tasí zbraň.

Chceš-li život zachovat,
setřep spánek a hled' vstát.
Vzbud' se, vstaň.

ANTONIO

Udeřme rázně.

GONZALO (probouzí se)

Strážní andělé,

ochraňujte nám krále!

(Ostatní se probouzí)

ALONSO

Co se to děje? Proč jste tasili?
Proč jste tak vyděšení?

GONZALO

Co se stalo?

SEBASTIAN

Jak jsme tu střežili váš spánek, pane,
slyšíme náhle temný, dutý řev,
snad býk anebo lev – vás vzbudil taky?
Já málem ohluch.

ALONSO

Neslyšel jsem nic.

ANTONIO

Ten řev by vyděsil i obludu
a zem se z toho třásla. Bylo to
snad celé stádo lvů.

ALONSO

Tys něco slyšel,

Gonzalo?

GONZALO

Jenom bučení, nic víc.

A k tomu divné. To mě vzbudilo.
Zatřesu vámi, vykřiknu a vidím,
že drží obnažené meče. Pravda,
nějaký hluk tu byl. Buď pojďme pryč,
anebo budme bdělí. Všichni taste.

ALONSO

Odved' nás odsud pryč a pátrejme
dál po mém synovi.

GONZALO

Kéž nebe ho

ochrání před tou dravou zvěří, neboť
jistě je někde na ostrově.

ALONSO

Jdeme.

ARIEL

Prospero zví, co jsem tu udělal.
Můžeš jít, králi. Syna hledej dál.
Odejdou

II. 2

Vystoupí Kaliban s nákladem dřeva na zádech.
Je slyšet hřmění

KALIBAN

Jedové páry, co je slunce saje
z bažin a blat, ať padnou na Prospera
a chorobou ho sklátí. Nepřestanu
klít, i když jeho duchové mě slyší.
Neštípou mě a neválí mě v bahně,
nepíchají jak ježci, nevodí
mě ve tmě z cesty jako bludičky,
když jim to neporučí. On však je
na mě štve pro každou maličkost, jak
opice vřeští, šklebí se a koušou,
v podobě ježků leží na cestách,
kde chodím bos, a rozpíchají mi
chodidla, někdy mě ovinou zmije
a jejich rozeklané jazyky
mě ženou k šílenství, jak syčí. Tady
Vystoupí Trinkulo
jeden jde. Chce mě mučit, že se loudám
s tím dřívím. Plácnu sebou na zem, možná
mě přehlédne.

(Lehne si a překryje se pláštěm)

TRINKULO Kde nic, tu nic. Ani keř, kam by člověk za-
lez před deštěm. A další bouřka je na spadnutí – už
se zdvíhá vítr. Tamhleten velkej, černej, nacucanej
mrak co nevidět praskne a pustí vodu. Až se to zase
rozburácí, bude lejt jako z konve. Co to tu leží? Člo-

věk nebo ryba? Je to živý nebo mrtvý? Ryba je to, cejtím ten správněj, dobře proleželej rybí smrad. Divná ryba! Bejt v Anglii, jako že jsem tam jednou byl, a namalovat tuhle rybu na boudu na pouti, každej nedělní ňouma by za ni vysolil stříbrňák. Majlant bych vydojil z tý obludy. V Anglii i z obludy může vzejít lepší pán. Chromýmu žebrákovi nedaj ani groš, ale jak uviděj mrtvýho Indiána, solej prachy. Nohy to má a ploutve jako ruce. A je to teplý, no ne! Dám průchod svému mínění, stejně je už k neudržení: to není ryba, ale ostrovan, do kterýho právě prásknul blesk. (Zahřmí) A máme to tady! Zalezu pod jeho kabát – nic jinýho mi nezbejvá. V nouzi poznáš i horší souložníky. Zalezu sem, dokud se ten mrak z nebe nevychlejšťá.

Zaleze ke Kalibanovi pod kabát

Vystoupí Stefano, zpívá a v ruce třímá láhev

STEFANO

Na moře, na moře někdo mě strká,
já radši na suchu natáhnu brka.

Pitomá odrhovačka tak leda na funus. Ještě že se mám čím utěšit.

Napije se

Zpívá

Kapitán, lodník, a já taky,
každej měl v přístavu štětku,
Mařku a Molly – holek mraky,
žádněj však nedostal Bětku:
Hubu má prořízlou, což není žert,
a když je v ráži, řádí jak čert.

Smola jí nevoní, natož pak tér,

přestřih ji krejčík, což není fér.

Na moře, chlapci, ženský vzal čert!

Taky pitomá odrhovačka, ale v tomhle je útěcha.

Napije se

KALIBAN Nemuč mě, au!

STEFANO Co to je? Že by ďábel? V podobě divocha a Indiána? Myslíš, že si sednu na zadek, ha? Přežil jsem vlastní utopení, takže čtyry cizí nohy mi nenaženou strach! Nepřátel se nelekejte, na množství noh nehleďte, říká se. A já to budu opakovat do posledního dechu.

KALIBAN Ten duch mě mučí, au!

STEFANO Nějaká čtyřnohá ostrovní obluda to bude. Podle všeho má zimnici. Jak se naučil mluvit naší řečí? Dám mu kapky, postavím ho kapku na nohy, ochočím si ho a odvezu ho do Neapole jako prezent pro to největší císařský veličenstvo, jaký kdy chodilo v botách z hověziny.

KALIBAN Nemuč mě, prosím tě! Já už se přestanu loudat.

STEFANO Má záchvat zimnice a mluví krapet z cesty. Dám mu loka. Jestli ještě nepoznal víno, tím líp – víc to zabere. Uzdravím ho, ochočím ho a pak ho prodám. A ne levně, ne levně. Kdo ho dostane, ten se prohne. A pořádně!

KALIBAN Ještě to moc nebolí, ale za chvíli to bolet bude. Poznám to podle toho, jak se třeseš. Prospero na tebe poslal svoje kouzlo.

STEFANO Nech si ty řeči a otevři hubu. Tohle tě teprv

naučí správně mluvit. Otevři hubu, povídám, tohle už z tebe vytřeše tu třasavku. A pořádně! Však tomu přijdeš na chuť, jen počkej. Tak a ještě jednou – rozevři čelisti!

TRINKULO Ten hlas je mi nějaký povědomej. Že by to byl – ale ten se přece utopil! Dábel je to! Pánbůh mě chraň a všechno zlý pryč.

STEFANO Čtyři nohy, hlasy dva – obludně obludná obluda! Předním hlasem mluví jak mílius, zadním hlasem sprostě nadává. Kdyby mi měl celou flašku vychlastat, vyléčím ho! Tak ještě jednou! Amen. A teď jeden šplouch do tvý druhý tlamy.

TRINKULO Stefano!

STEFANO To mě volá ta druhá tlama? Pomoc, pomoc! Dábel je to, žádná obluda! Radši uteču! Dábla je lepší držet na dištanc.

TRINKULO Stefano! Jestli jseš Stefano, sáhni na mě a něco mi řekni. Já jsem Trinkulo – neměj strach – tvůj dobřej kamarád Trinkulo.

STEFANO Jestli jsi Trinkulo, tak vylez ven. Vytáhnu tě za tyhle menší nohy – jestli Trinkulo má nohy, tak mu patřej nepochybně tyhle! Leze, leze, už to leze jako líný lejno. No ne, Trinkulo! A nefalšovanej! Odkdy obludy trousej Trinkuly?

TRINKULO Myslel jsem, že do něj prásk hrom. Jak to, že nejsi utopenej, Stefano? Vypadáš úplně neutopenej. Už je po bouřce? Vlez jsem týhle zdechlý obludě pod kabát, tak jsem se bál tý bouřky. Tak Stefano je úplně živěj! Stefano, je to možný? Dva Neapolitanci vyvázli živí!

STEFANO Prosím tě, moc do mě nestrkej, mám žaludek na vodě.

KALIBAN (stranou) Mají ducha, pokud to nejsou duchové. Tenhle je krásný bůh a nápoj má přímo nebeský. Pokleknu před ním.

STEFANO Jak ses zachránil? Jak ses dostal až sem? Při týhle flašce přísahěj, jak ses sem dostal! Já se zachránil na sudu vína, co ho námořníci hodili přes palubu – to přísahám při týhle flašce – vlastníma rukama jsem ji zhotovil z kůry, když mě moře vyvrhlo na břeh.

KALIBAN A já na tu flašku přísahám, že budu tvůj poddaný. Ten nápoj je přímo nadpozemský.

STEFANO No tak, jak ses zachránil, přísahěj.

TRINKULO Doplaoval jsem ke břehu jako ryba, kamaráde. Umím plavat jako ryba ve vodě, přísahám.

STEFANO Polib tuhle knihu. Ryba ve vodě nemůže sušit hubu.

TRINKULO Neměl bys tam ještě kapku, Stefano?

STEFANO Celej sud, kamaráde. Mám sklep ve skále na pobřeží a v něm spoustu vína. – Co dělá zimnice, obludo?

KALIBAN Tebe mi seslalo samo nebe.

STEFANO Spad jsem z měsíce, víš. Kdysi jsem byl na měsíc zavřenej.

KALIBAN Viděl jsem tě tam. Zbožňuju tě. Má paní mi tě ukázala. I tvého psa a otýpku klestí.

STEFANO Pojď taky přísahat. Polib knihu, ať můžu doplnit obsah. Přísahěj.

TRINKULO To je mi ale pitomá obluda! Tý že bych se měl bát? Slabomyslná obluda! Tak on tě viděl na mě-

síci! Je tak důvěřivej, až je zhůvěřilej. Žes to ale vyžah, obludo!

KALIBAN Ukážu ti každou píď úrodný půdy a zulíbám ti nohy. Buď mým bohem, prosím.

TRINKULO To je mi ale zákeřná a ožralá obluda! Počká, až bůh usne, a ukradne mu flašku!

KALIBAN Zulíbám ti nohy. Budu tvůj poddaný, přísahám.

STEFANO Tak dělej. Na kolena, a přísahěj.

TRINKULO Já snad z té obludný makovice pojdu smíchy!

Obludně obludná obluda! Napráskat by bylo málo -

STEFANO Polib mi nohu!

TRINKULO - kdyby nebyl tak moc ožralej! Odporná obluda!

KALIBAN

Nejlepší prameny ti ukážu,
bobule natrhám, nalovím ryby
a dříví nanosím. A ďas ať vezme
tyrana, co mu sloužím. Jemu už
polena nosit nebude. Jdu s tebou,
zázračný muži!

TRINKULO Já snad z té obludy pojdu smíchy! Z obyčejnýho ožraly udělá zázračnýho muže!

KALIBAN

Ukážu ti, kde rostou jablůňky,
dlouhými nehty hlízy vyhrabu,
k sojčímu hnízdu tě zavedu, chytat
opičky naučím tě, přinesu
ti oříšky a na skalnatém břehu
ti ukážu korýše. Půjdeš se mnou?

STEFANO Už zanech řečí a ukaž nám cestu. Trinkulo, král i s družinou se utopil, takže to tu všechno podědíme. Budeš můj flaškonoš, tu máš. Však mi ho zas někdy napojíme, vid', Trinkulo.

KALIBAN (opile zpívá) Buď sbohem, pane, sbohem, sbohem!

TRINKULO Takhle může výt jenom obludně ožralá obluda.

KALIBAN

Nebudu už chytat ryby

a na rozkaz

stavět hráz,

smejčit kuchyň, nosit dříví:

Ban, ban, ban, Kaliban,

ať žije můj nový pán!

Svoboda, hejsa hou! Svoboda, hejsa hou! Svoboda,
hejsa hou!

STEFANO Statečná obludo, veď nás! Jdeme za tebou!
Odejdu

III. I

Vystoupí Ferdinand, nese velký kus dřeva

FERDINAND

Jsou zábavy, co dají pěkně zabrat,
a z námahy se zase rodí radost.
Dřinu lze dělat s noblesou a nouze
může vést k hojnosti. Jak otrocký
by byl můj úděl, nebýt té dívky,
která i smrti umí vdechnout život
a z tupé práce dělá potěšení!
Desetkrát laskavější je než její
otec, ten despota a mrzout. Musím
prý odnosit a srovnat tisíc klád –
moc přísný příkaz. Moje milá pláče,
když vidí, jak se dřu. Tak sprostou práci
nedělal nikdo mého rodu, říká.
Mně je to jedno. Myslím na ni nejvíc,
když je mi nejhůř – hned je mi pak líp.

Vystoupí Miranda a kousek dál od ní Prospero
(není ho vidět)

MIRANDA

Nepracujte tak, prosím vás. Kéž blesk
by sežeh dříví, s nímž tu zápasíte!
Položte to a odpočiňte si!
To dříví zapláče, až zaplane,
protože vás tak trápilo. Můj otec
teď leží v knihách. Odpočiňte si.
Tři hodiny je klid.

FERDINAND

Má drahá slečno,

slunce dřív zapadne, než udělám,
co musím.

MIRANDA Sedněte si a já to
na chvíli vezmu za vás. Dejte mi tu
kládu.

FERDINAND

Jste velmi milá, ale spíš
si svaly přetrhám a strhnu záda,
než abyste se takhle ponížila,
a já se na to díval.

MIRANDA Slušelo

by mi to stejně jako vám a šlo
by mi to snáz – vždyť dělala bych ráda,
co vám se protiví.

PROSPERO (stranou)

A už to chytla!

To je mi navštívení.

MIRANDA Jak jste znaven.

FERDINAND

Ne, ne. I noc je pro mě svěží jitro,
když nablízku jste vy. Moc prosím, jak
se jmenujete? Chci to vědět, abych
dal cíl svým modlitbám.

MIRANDA Miranda. – Otče,
odpusť mi. Porušila jsem tvůj příkaz.

FERDINAND

Jste zázrak, Mirando, největší zázrak
a poklad světa! Mnoho žen mi už
okouzlilo zrak, polapilo sluch
svou libozvučnou řečí, pro mnohé

přednosti měl jsem mnohé ženy rád,
nikdy však z celé duše, protože
nějaký kaz vždy mařil jejich půvab.
Ale vy – vy jste dokonalá ve všem,
vy výkvět jste všech tvorů stvořeného
bytí.

MIRANDA

Já neznám žádnou jinou ženu,
neviděla jsem žádnou ženskou tvář –
jen v zrcadle tu svou. A z mužů znám
jen vás, můj příteli, a svého otce.
Nevím, jak jinde lidé vypadají,
však při své cudnosti, co ozdobou
je mého věna, přísahám, že nechci
jiného druhu na světě než vás.
Má představivost nedokáže stvořit
jiného, kdo by se mi líbil. Plácám
tu zmateně a zapomínám, co
mi kázal otec.

FERDINAND Já jsem vlastně princ,
Mirando, možná – kéž bych nebyl – král,
a nesnesl bych tuhle dřinu s dřívím
o nic víc nežli masařku, co by
mi kladla vejce rovnou na ústa.
Teď mluvím z duše: jak jsem spatřil tebe,
kladu si za čest sloužit jenom tobě,
ze srdce rád a jenom kvůli tobě
objímám tuhle kládu.

MIRANDA

Máš mě rád?

FERDINAND

Nebesa, země, slyšte moje slova
a ve štěstí je proměňte, když budou
pravdivá! Zazní-li falešně, ve zlo
zlomte to nejlepší, co ve mně je.
Nade vše na světě tě miluju
a ctím!

MIRANDA

Já blázen pláču radostí.

PROSPERO

Dvě krásné lásky krásně potkaly
se tu! Kéž nebe zkrápí milostí,
co se tu právě rodí.

FERDINAND

Neplač už.

MIRANDA

Pláču, že netroufám si nabídnout,
co tolik toužím dát, tím méně přijmout,
co přeju si až k smrti. Proč tak mluvím?
Čím víc své touhy zakrývám, tím víc
se derou ven. Pryč, pokrytecký stude!
Stůj při mně prostá, svatá upřímnosti!
Chci být tvou ženou, vezmeš-li si mě.
Když ne, tak do smrti ti budu sloužit.
Lože mi můžeš odepřít, mou službu
tobě však ne.

FERDINAND Jsem navždy tvůj, má drahá.

MIRANDA

Můj muž?

FERDINAND Tvůj muž. Mé srdce po tom touží

jak vězeň po svobodě. Dávám ti svou ruku.

MIRANDA Já tu svou i s celým srdcem.
Tak na shledanou.

FERDINAND Na stotisíckrát!
Odejdou (Ferdinand a Miranda každý zvlášť)

PROSPERO
Tak žasnout jako oni nemohu.
Nepřekvapilo mě to. Větší radost
nemohli mi však udělat. Teď zpátky
ke knihám. Do večere toho musím
ještě dost stihnout.
Odejde

III. 2

Vystoupí Kaliban, Stefano a Trinkulo

STEFANO Nech si ty rozumy. Dopijem sud, teprve pak
budeme pít vodu. Dřív ani náhodou. Ten sud je náš
osud. Obludo, připij pánovi!

TRINKULO Pán má obludu! Obludnej ostrov! Prej je
nás tu pět. My jsme tři z těch pěti. Jestli ty další dva
maj v hlavě to co my, tak se to s celým státem pováž-
livě houpe.

STEFANO Pij, obludo, pij, když pán povídá. Co na mě
civíš nepřítomným zrakem?

TRINKULO Jak může civět nepřítomným zrakem? Ob-
ludně pitomý, vážně, civět a zrak přitom nemít pří-
tomnej!

STEFANO Můj obluda utopil jazyk ve víně. Mě ovšem
neutopí ani moře. Plaval jsem sto mil sem a sto mil

tam, než jsem narazil na pobřeží. Budeš můj zástu-
pec, obludo, možná vlajkonoš.

TRINKULO Spíš ten tupec bude, vlajku by neunes, ple-
tou se mu nožky.

STEFANO Aspoň nebudem utíkat, obludo, čímž oblou-
díme nepřítele.

TRINKULO Lež má, pravda, krátký nohy a daleko ne-
dojde. Budete ležet a ani pes po vás neštěkne.

STEFANO Řekni nám něco, netvore, no tak, hodný ne-
tvor.

KALIBAN Zdravím Tvou Milost. Dovol, abych ti olí-
zal botu. Tamtomu sloužit nebudu. Není dost sta-
tečný.

TRINKULO Lžeš, pitomej potvore! V ráži mám kuráž
a troufnu si i na strážníka. Já že nejsem dostatečnej?
Nestačí, jak statečně dneska chlastám, co? Pak prej,
že nelže, náš napůl netvor, napůl ryba!

KALIBAN On se mi vysmívá! Ty to strpíš, můj pane?

TRINKULO „Můj pane“, říká! Od stvůry to zní ne-
stvěrně.

KALIBAN Zase se mi směje! Zakousni ho, prosím
pěkně.

STEFANO Drž jazyk za zuby, Trinkulo. Když budeš
rušit veřejný pořádek, dám tě pověsit na nejbližším
stromě. Obluda je jednou můj poddaný a ponižovat
ho tady nikdo nebude, nebo si ho podám.

KALIBAN Já ti děkuju, vznešený pane. Ráčíš znovu vy-
slechnout mou žádost?

STEFANO Rád ráčím. Ty poklekni a vyklop ji. Já budu
stát. Trinkulo taky.

Vystoupí Ariel, neviditelný

KALIBAN Jak jsem ti už řekl, jsem v područí tyрана, černokněžníka, který mi kouzlem ukrad tenhle ostrov.

ARIEL Lžeš.

KALIBAN Ty lžeš, ty opice, ty šašku, ty –! Kéž by tě jen můj statečný pán ráčil zamordovat. Já nelžu.

STEFANO Jestli ho ještě jednou přerušíš, Trinkulo, vlastní rukou tě připravím o značnou část chrupu.

TRINKULO Já nic neřek.

STEFANO Kuš. Už ani slovo. – Pokračuj.

KALIBAN

Říkám, že kouzlem ukrad tenhle ostrov.

Ukrad ho mně. A pomstíš-li mě za to –

tvá velikost to jistě dokáže,

zatímco tenhle mamlas ne –

STEFANO To máš pravdu.

KALIBAN

– budeš pán ostrova a já tvůj sluha.

STEFANO Jak to ale provedem? Dovedeš mě k němu?

KALIBAN

Až bude spát, můj pane, bude tvůj.

Stačí mu vrazit hřebík do hlavy.

ARIEL Lžeš. To nedokážeš.

KALIBAN

Ty podlý šašku, blbe strakatý!

Žádám tvou velikost, abys ho praštil

a vzal mu flašku. Potom bude pít

jen slanou vodu. Neukážu mu

prameny sladké vody.

STEFANO Nezahrávej si se mnou, Trinkulo! Ještě jed-

nou skočíš do řeči mé obludě a při téhle ruce ti přísahám, že v sobě potlačím lásku k bližnímu a naklepu tě jako řízek.

TRINKULO Řek jsem snad něco? Vůbec nic! Radši se vzdám.

STEFANO Řek jsi, že lžu.

ARIEL Lžeš!

STEFANO Takže já prý lžu? Tady máš, cos chtěl. (Zbije ho) Tak, a zkus ještě jednou říct, že lžu!

TRINKULO Já nic neřek! Zbláznil ses a k tomu ohluch? Čert vem tvou flašku. To dokáže jen chlast! Mor na tvou obludu. Ať ti ruka upadne!

KALIBAN Cha, cha!

STEFANO Pokračuj. A ty se koukej odvalit ještě dál.

KALIBAN

Jen mu dej, jen mu dej. Až přijde čas, zmlátím ho taky.

STEFANO

Povídám, ještě dál! – Ty pokračuj.

KALIBAN

Jak jsem ti řekl, bývá jeho zvykem po poledni si zdřímnout. Tehdy udeř. Dřív mu však seber knihy. Polenem mu rozmlát palici, vraž do něj kůl, podřízni ho jak kuře. Nezapomeň mu nejdřív vzít ty knihy, bez nich je bezmocný jako já a nemůže dát příkazy svým duchům – všichni ho nenávidějí stejně jako já. Ty knihy spal. Má pěkné nádobíčko,

jímž jednou chtěl by ozdobit svůj dům.
Co ale nejvíc stojí za úvahu,
je krása jeho dcery. On sám o ní
říká, že se jí nikdo nevyrovná.
Já viděl jen svou matku Sykorax
a ji. A ona nad Sykorax ční
jak hora nad krtincem.

STEFANO Tak je krásná?

KALIBAN

Krásná. A až ji pojmeš na loži,
dá ti, můj pane, krásné potomky.

STEFANO Dobře, zabiju ho, obludo. Já s jeho dcerou
budem milostivě kralovat – ať žije král a královna! –
a ty a Trinkulo budete místokrálové. Co ty na to, Trin-
kulo?

TRINKULO Jo, to by šlo.

STEFANO Takže ruku na to. Promiň, že jsem tě musel
spráskat. Příště si dávej pozor na ústa, pamatuj si to.

KALIBAN

Usne tak asi za půl hodiny.
Odrovnáš ho?

STEFANO No jistě. Na mou čest.

ARIEL

Řeknu to svému pánovi.

KALIBAN

Rozveselils mne. Moc se mi to líbí.
Radujme se. A zazpívej mi kánon,
cos mě tuhle naučil.

STEFANO Pro tebe všechno, obludo. Pojd', Trinkulo,
budeme zpívat.

(Zpívají)

Šij do nich, do tupců,
bij do nich, do blbců.
Každý si může myslet, co chce.

KALIBAN To není ta melodie.

Ariel hraje na píšťalu a bubínek

STEFANO Co to je?

TRINKULO Melodie našeho kánonu. Hraje ji pan Ni-
kdo, takže ho nikdo nevidí.

STEFANO Jsi-li člověk, ukaž se nám! Jsi-li ďábel, čert tě
vem!

TRINKULO Odpusť mi moje hříchy!

STEFANO Smrtí jen splácíme dluh. Čert tě vem, čerte!
Bože, smiluj se nad námi!

KALIBAN Ty se bojíš?

STEFANO Ne, obludo, já se nebojím.

KALIBAN

Ostrov je plný melodických zvuků.

Potěší sluch, však neublíží, neboj.

Někdy mi kolem uší bzučí tisíc
nástrojů, někdy slyším tolik hlasů,
že uspí mě, třebaže jsem se právě
probudil. Ve snách pak vidím, jak z oblak
se ke mně snášejí poklady nebe,
a když se vzbudím, pláču, jak moc se mi
chce zase snít.

STEFANO Krásné království, když tu hrajou zadarmo.

KALIBAN Kdy zabiješ Prospera?

STEFANO Dočkej času. Víím, co mám dělat.

TRINKULO Ten zvuk se vzdaluje. Pojďme za ním. Naše práce počká.

STEFANO Veď nás, obludo, jdeme za tebou. Toho bubeníka bych chtěl vidět. Tluče do toho jak blázen.

TRINKULO Jdi první. Já jdu za tebou, Stefano.
Odejdou

III. 3

Vystoupí Alonso, Sebastian, Antonio,
Gonzalo, Adrian a Francisco

GONZALO

Přísahám, já už nemůžu jít dál.
Kosti mě bolí v tomhle bludišti -
chvilku jdeš rovně, pak zas křivolace -
musím si odpočinout.

ALONSO Jak by ne,
máš na to léta. Já se taky motám
únavou. Sedni si a odpočívej.
A já se vzdávám klamných nadějí.
Ten, koho hledáme, se utopil
a naše suchozemské pátrání je marné.
Moři jsme jenom pro smích. Vzdejme to.

ANTONIO (Sebastianovi)
Mám velkou radost z jeho beznaděje.
Nás jedna obtíž nesmí odradit
od cíle.

SEBASTIAN (Antoniově)
Další příležitost plně
využijem.

ANTONIO (Sebastianovi)

Co takhle ještě dnes?

Tou námahou jsou celí zdrchaní
a nemohou být tolik ostražití,
jak když jsou svěží.

SEBASTIAN (Antoniově)

Dneska v noci. Stačí.

Vážná a zvláštní hudba. Nahoře vystoupí
Prospero, pro ostatní je neviditelný

ALONSO

Co je to za hudbu, přátelé? Slyšte!

GONZALO

Jak zázračná a krásná hudba!

Vystoupí několik podivných postav, které
prostírají k hostině, tančí, vlídně všechny zdraví,
povzduch krále s ostatními k tabuli a zmizí

ALONSO

Andělé strážní? Nebo co to bylo?

SEBASTIAN

Nějaká šaškárna! Teď uvěřím,
že jednorožci jsou a v Arábii
jeden strom, jedno hnízdo a v něm jeden
pták Fénix.

ANTONIO Věřím tomu. Odpřísáhnou,
že mnohá jiná věc, ač k nevěře,
je pravda. Cestovatelé nám nelžou,
spíš hlupáci, co se jim doma smějou.

GONZALO

Věřili by mi tohle v Neapoli?

Kdybych jim vyprávěl o ostrovanech – čímž myslím ty, kdo žijí na ostrově –, co vypadají jako obludy, a mají laskavější způsoby než mnozí lidé, najdou-li se vůbec takoví.

PROSPERO (stranou)

Výstižně řečeno, pane,
i mezi vámi je pár prevítů
horších než ďábel sám.

ALONSO Já přímo žasnu,
že bez řeči a pouhým gestem nebo
zvukem ti tvorové k nám mluvili
tak výmluvně.

PROSPERO (stranou)

Jen nechval předčasně.

FRANCISCO

Podivně zmizeli.

SEBASTIAN To nevadí.
Jídlo nám nechali a máme hlad.
Neochutnáte, pane?

ALONSO Ne, já ne.

GONZALO

Není se čeho bát. Když jsem byl kluk, kdopak by věřil, že jsou horalé s laloky tak masitými, že jim pod bradou plandají jak býkům, nebo lidé, jimž hlava roste rovnou z hrudi? Dnes potvrdí to každé vyprávění z cest.

ALONSO Dám se do toho a budu jíst,
i kdyby naposled – vždyť nejspíš brzo
už opustím náš svět. Náš vévodo
a bratře, jezte s námi.

Hrom a blesk. Vystoupí Ariel jako harpyje, několikrát pleskne křídly o stůl a jídlo záhadně zmizí

ARIEL

Tři hříšníci jste. Osud, řídící
běh pozemského světa, způsobil,
že vyvrhlo vás nenasytné moře
na liduprázdný ostrov – nejste hodni
žít mezi lidmi. Zmátl jsem vám rozum,
odvahu šilenců vám dal, co chtějí
se oběsit či utopit.

(Alonso, Sebastian a ostatní tasí meče)

Jste k smíchu!

Já a mí druzi řídíme váš Osud -
ty vaše ohněm zakalené meče
nezraní vytí větru, nerozetnou
vzedmuté vody, pírkó z chocholu
mi nesetnou. Mí přátelé jsou stejně
nezranitelní. Vaše meče ztěžkly,
nemáte sílu zvednout je a tnout.
Vzpomeňte si však - to vám teď chci říct -,
že vy jste vzali Prosperovi Milán,
moři ho vydali i s jeho dcerkou,
a moře se vám mstí. To proto vody,
země a všichni živí tvorové
vám berou klid. A tebe připravili
o syna, Alonso, a mými ústy

vám oznamují, že vás čeká zkáza,
pozvolná, strašná, horší nežli smrt.
Chcete-li zmírnit jejich hněv, co tady
na pustém ostrově vás nemine,
z celého srdce musíte se kát
a nadále žít jenom v nevinnosti
a čistotě.

Úderem hromu zmizí. Za zvuků tiché hudby
se opět objeví zvláštní bytosti, tančí
a s výsměšnými posunky a úšklebky odnášejí stůl

PROSPERO

Tu harpyji jsi sehrál překrásně,
můj Arieli. Přímou báječný
jsi byl a dodržel jsi doslova
mé pokyny. A stejně přesvědčivě,
s vervou a pečlivě a s jemným citem
své role sehráli i ostatní.
Mé kouzlo působí a do sítě
šílenství lapilo mé nepřátele -
ať se v ní zmítají, jsou v mojí moci.
A mě teď čeká mladý Ferdinand -
myslí si o něm, že se utopil -
a můj i jeho miláček.
Odejde nahoře

GONZALO Proč při všech
svatých tu stojíte a zíráte?

ALONSO

Obludné, hrůzné! Vlny mluví, vítr zpívá,
varhany hromu burácivým basem
řvou „Prospero“ a jejich temným hlasem

se rozezněl můj hřích! Můj syn je v bahně
hlubin, kam olovnice nedosáhne.
Já půjdu za ním. Uložím se k němu.
Odejde

SEBASTIAN

Porazím celý pluk těch ďáblů, jenom
ať chodí po jednom.

ANTONIO

Já budu s tebou.

Odejdou (Sebastian a Antonio)

GONZALO

Tři zoufalci jsou to a jejich vina
jim rozežírá duši jako jed,
co působí až časem. Prosím vás,
vám ještě slouží nohy, honem běžte
za nimi. V tomhle rozrušení myslí
jsou schopni všeho.

ADRIAN

Pojďte za mnou, rychle.

Odejdou

IV. I

Vystoupí Prospero, Ferdinand a Miranda

PROSPERO

Jestli jsem tě snad příliš přísně trestal,
rád ti to vynahradím. Dávám ti
zde třetinu vlastního života
a smysl svého bytí. Do rukou
svěřuji ti ji. Tvoje trápení
bylo jen zkouškou tvojí lásky. Obstál jsi
v ní skvěle. Před nebem teď stvrzuji
svůj vzácný dar. A nevysmívej se mi,
Ferdinande, že vynáším ji tolik,
shledáš, že i ta sebevětší chvála
za ní jen kulhá.

FERDINAND Tomu věřím víc
než orákulu.

PROSPERO

Mou dceru tedy přijmi jako dar.
Zasloužil sis ji. Porušíš-li však
panenské pouto dřív, než svatební
obřady posvětí váš svazek, věz,
že nebe nezkropí váš sňatek deštěm
požehnaní a věčný nesoulad,
neplodná nenávist a zkyslá zášť
jak plevel zaplaví vám lože lásky,
až se vám zhnusí. Dej si pozor, ať
svatební pochodně vám svítí!

FERDINAND Doufám,
že v lásce dožiju se mnoha let,

klidu a mnoha krásných dětí. Proto
nejtemnější kout, který svádí k hříchu,
a pokušení zlého ducha nesmí
potřísnit chťícem moji čest a zmařit
můj slavný den, kdy ostruhami touhy
bych uštvál slunce na nebi a pak
se nemoh dočkat noci.

PROSPERO Tos řek pěkně.
Sedni si k ní a promluv s ní. Je tvoje.
Kde je můj pilný sluha Ariel?
Vystoupí Ariel

ARIEL

Můj mocný pane, co si přejete?

PROSPERO

Poslední úkol splnili jste skvěle,
však musíš mi se svými pomocníky
posloužit ještě jednou. Přiveď mi
je všechny sem, já dám ti k tomu moc.
Pěkně je popožeň, chci těmhle dvěma
omámit oči malým představením.
Slíbil jsem jim to.

ARIEL Má to být teď hned?

PROSPERO

Dřív než bys mrk okem.

ARIEL

Než se, pane, naděješ,
nadechneš se, řekneš „běž“,
budu zpátky, to mi věř,
lehkou nohou, oni těž,
řekni, že mě miluješ.

PROSPERO

Z celého srdce, milý Arieli.
Počkej, až zavolám.

ARIEL Rozumím, pane.

PROSPERO (Ferdinandovi)

Hleď držet slovo. Žádné milostné
hrátky! Vždyť požár touhy spaluje
sliby jak slámu. Drž se zpátky, nebo
dej sbohem zasnubám.

FERDINAND Bud'te si jist,
že na srdci mi leží dívčí cudnost,
co žár mé krve zchlazuje jak snůh.

PROSPERO

Už pojď, můj Arieli. Duchů vem
spíš o jednoho víc než mín. Tak zjev se!
Tichá hudba

A ticho! Napnout zrak! A ani slovo!

Vystoupí Iris

IRIS

Na chvíli opust', Ceres, štedrá paní,
obilí, oves, hrách, své žírné lány,
svá stáda opust', opust' horské stráně,
zelené louky, čerstvě posekané,
hráze svých řek, co zpevněné jsou proutím –
dubnové spršky zjara pomohou ti
zdobit je kvítím dívkám pro věnce –
opust' i opuštěné milence,
co v temných hájích truchlí velice,
opust' své prořezané vinice,
opust' i pusté mořské pobřeží,

kam chodíváš se ráda osvěžit –
královna nebes, jejímž poslem jsem,
tě vzkazem duhy povolává sem
k tanci a hrám. Už její vůz i s pávy
Juno se snáší dolů
snáší se z nebe do zelené trávy.
Vystoupí Ceres

CERES

Bud' zdráva, Iris, barvou pořád nová,
ač měnlivá, vždy věrná ženě Jova,
mé květy hladíš křídly blankytnými,
kapičky rosy mísíš s medovými,
tvůj oblouk modravý je diadém,
co pyšně zdobí celou moji zem,
barevná stuho lesů, vod a strání,
řekni, proč volá mne tvá mocná paní?

IRIS

Posvátný svazek lásky oslavit,
snoubence šťastné štědře obdařit.

CERES

Nebeská duho, řekni, netušíš,
zda potkám se tam také s Venuší
a Amorem? Vždyť je to jejich vina,
že v podsvětí teď vězí Proserpina,
má dcera, což je skandální a k zlosti.
Nechci je vidět!

IRIS

Jejich společnosti
se neboj. Oba bozi právě fičí
ke Kypru, povoz mají holubičí,
kouzelnou mocí chtějí zničit

cudnost těch snoubenců, co na loži
obřady lásky odloží až na ten den,
kdy vzplane Hymenova pochodeň.
Leč nevyšlo to chlípné Venuši,
a vztekly Amor dostal za uši -
přestřelil, zlámal luk a šípy taky,
napříště bude střílet na vrabčáky.

CERES

Veliká Juno právě zjevuje se,
znám její styl - jak nádherně se nese.

JUNO

Bohyně hojnosti, buď pozdravena.
Pojď ke mně, sestro, požehnat těm dvěma,
štěstí jim přát a hodně dětí.
Zpívají

JUNO

Štěstí, zdraví, dlouhá léta,
každé z dětí ať vám vzkvétá,
radost, milost bez ustání -
Juno dá vám požehnání.

CERES

Ať se na vás hojnost hrne,
stodoly a sýpky plné,
hrozný šťávou nabobtnané,
větve plody obtěžkané,
po sklizni hned jaro další -
zima dary nepřináší -
žijte blaze, bez strádání,
Ceres dá vám požehnání.

FERDINAND

Jak nádherné a skvostné vidění,
a jaký zázrak harmonie. To jsou
duchové?

PROSPERO Povolal jsem si je, aby
nám předvedli ten výjev.

FERDINAND

Tady chci

žít navěky. Je to tu jako v ráji -
zázračný tchán i žena!

Juno a Ceres se šeptem radí a pak pověří Iris
jistým úkolem

PROSPERO

Ticho, prosím!

Juno a Ceres něco vážného
chystají. Ticho buď a ani muk!
Zaplašil bys tím kouzlo.

IRIS

Najády, víly bystřin křivolakých,
vylezte z potůčků, pojdte k nám taky,
věnečky z ostřice na hlavě nechte,
Junonin příkaz dobře poslouchajte:
k oslavám lásky volá vaše paní,
nevinné nymfy, přijďte bez váhání!

Vystoupí několik víl

V tvářích vám, ženci, žhavý srpen plane,
odložte srpy, je čas radovánek,
slamáky nasadte a nechte práce,
čeká vás zábava a trochu tance.
Víly už čekají.

Vystoupí několik ženců, oděných jaksepatří,
a začnou s vílami tančit půvabný tanec.
Když tanec končí, Prospero sebou náhle trhne
a promluví. Vzápětí se ozve dutý zmatený hluk
a ženci s vílami s nevolí a smutkem zmizí

PROSPERO (stranou)

Zapomněl jsem, že netvor Kaliban
a jeho kumpáni mě chtějí zabít.
Čas jejich spiknutí se povážlivě
blíží. (Duchům) Dost, skvělá práce. Jděte, dost!

FERDINAND

Jak zvláštní. Tvého otce muselo
něco moc rozrušit.

MIRANDA Takový nával
zlosti jsem u něj ještě neviděla.

PROSPERO

Snad jsem tě, chlapče, příliš nevyděsil,
jsi celý nesvůj. Buď zas dobré myslí.
Je konec představení. Hráli je,
jak jsem už řekl, duchové a teď
je z nich jen vzduch, jen pouhopouhý vzduch.
Nejvyšší věže, skvostné paláce,
vznešené chrámy, ano, celý svět
se rozplyne a všechno, co je na něm,
zmizí, jak tenhle pomíjivý výjev -
ani cár mlhy po něm nezbude.
Ze stejné látky jsme, z níž spřádají
se sny, a život je jen ostrůvek,
co ze všech stran je obklopený spánkem.
Cosi mě trápí, mějte strpení
s mým starým mozkiem a mé slabosti

si nevšímejte, prosím. Jděte ke mně
a odpočiňte si. Trochu se projdu
a uklidním se.

FERDINAND A MIRANDA

Mír a klid vám přeju.

Odejdou

PROSPERO

Díky. - Kde vězíš, Arieli? Ke mně!

Vystoupí Ariel

ARIEL

Jak na mě pomyslíš, jsem ti hned k službám.

PROSPERO

Co uděláme s Kalibanem, duchu?

ARIEL

Chtěl jsem to s tebou probrat, veliteli,
když jsem hrál Juno, ale měl jsem strach,
že bych tě mohl rozhněvat.

PROSPERO

Kdes viděl naposled ty holomky?

ARIEL

Do ruda byli rozpálení pitím,
mlátili vzduch, že fouk jim do tváře,
a zemi, že jim líbá nohy, pořád
však chystali svůj plán. Když uhodil
jsem do bubínku, nastražili uši,
kouleli očima, zvedali chřípí,
jako by chtěli očichat tu hudbu.
Tak jsem jim uši uhranul, že šli
za mnou jak telata a o trny
a bodláčí si rozedrali nohy.

Pak jsem je nechal v tůni za tvou chýší,
co pokrývá ji hnusný sliz. Tam trčí
po bradu v bahně, které smrdí víc
než jejich nohy.

PROSPERO Skvělá práce, broučku.
Zůstaň však ještě neviditelný
a přines moje kouzelnické tretky.
Na ně je chytmem, zloděje.

ARIEL Už jdu!
Odejde

PROSPERO
Ničema je to, ďábel od přírody.
A moje snaha učinit ho lepším
nebyla vůbec, vůbec k ničemu.
Jak jeho tělo věkem oškliví,
tak jeho duši rozežírá sněť.
Já už jim ukážu! Řvát budou, řvát!
Vystoupí Ariel a nese oděv s cingrlátky
Sem to pověs.

Vystoupí Kaliban, Stefano a Trinkulo, celí promáčení

KALIBAN
Tiše, ať nás neslyší, ten slepý
krtek. Teď už jsme blízko jeho chýše.

STEFANO Ten tvůj duch, obludo, nás parádně vodil za
nos, a tos říkal, že je neškodnej.

TRINKULO A já teď celej smrdím koňskou močí, obludo,
což hrubě uráží můj nos.

STEFANO Můj taky, slyšíš, obludo? Dej si pozor, abych
k tobě nepojal nelibost, protože když k tomu dojde –

TRINKULO Obluda pojde.

KALIBAN

Zachovej mi svou přízeň, vzácný pane.
Až spatříš kořist, co ti opatřím,
to nedopatření hned zapomeneš.
Tiše, spí jako o půlnoci.

TRINKULO Všechn náš chlást se utopil v tý močůvce!

STEFANO Což je potupa, pohana a nedozírná ztráta.

TRINKULO Horší než namočit se v moči. A tomu ty
říkáš neškodnej duch, obludo!

STEFANO Půjdu tu flašku vylovit, kdybych se sám měl
utopit.

KALIBAN

Buď tiše, můj králi! Vchod do jeho
chýše je tady. Tiše vejdi dovnitř,
spáchej ten krásně podlý čin, a ostrov
je navždy tvůj a já, tvůj Kaliban,
ti navždy budu lízat paty.

STEFANO Ruku na to. Jdou na mě krvavý myšlenky.

TRINKULO Ó králi Stefano! Ó velkomožnej. Ó úcty-
hodnej Stefano, tady ti visí celá garderoba!

KALIBAN

Nech to být, blázne, je to jenom veteš.

TRINKULO Ó obludo, my víme, jak vypadá veteš! Ó krá-
li Stefano!

STEFANO Sundej to, Trinkulo. Ten plášť patří mně, přísahám!

TRINKULO A budete ho mít, Veličenstvo.

KALIBAN

Mor na tě, šašku! Tak se tahat o kus
hadru! Nech toho a jdi nejdřív vraždit!

Probudí-li se, budou hadry z nás!

Od hlavy k patě samá modřina!

STEFANO Ty buď zticha, obludo. Tady ta vesta je ze mě celá na větvi. Vezmu si tě, vesto, a hned budeme svoji. Vesta nevesta, budeš má nevěsta. Tak ukaž, jak mi padneš? Nejsi prošoupaná?

TRINKULO Jen tak dál, jen tak dál! Kdo nekrade, je padlej na hlavu, Veličenstvo.

STEFANO To se ti povedlo. Odměnou ti budiž tento kus oděvu.

(Vezme kus oděvu ze stromu a podává ho Trinkulovi)
Dokud budu v téhle zemi králem já, dojde důvtip patřičného ocenění. „Kdo nekrade, je padlej na hlavu.“ Velmi případné.

(Vezme další kus oděvu ze stromu a dává ho Trinkulovi)

Ber, dokud se dává.

TRINKULO Lepší dlouhý prsty než dlouhý vedení, obludo. Co kdybys otočil ten zbytek?

KALIBAN

Jděte se vycpat. Ztrácíme tu čas
a on z nás nadělá buď husy, nebo
opice s čelem nízkým velice.

STEFANO Zvedni šunký, obludo, a pomoz nám ty hadry odnést tam, kde skryl jsem bečku vína, sic tě vykážu ze svého království. No tak, bude to!

TRINKULO Tohle vezmi!

STEFANO A ještě tohle!

Je slyšet lovce. Vystoupí několik duchů v podobě psů a oboří se na ně. Prospero a Ariel je pobízejí

PROSPERO Vem si ho, Broku!

ARIEL Na ně, Bojare, do toho!

PROSPERO Servi je, Reku. Trhej je, Tyrane!

(Psi zaženou Kalibana, Stefana a Trinkula)

Řekni mým duchům, ať jim zkroutí klouby,
ať se jim svaly stáhnou do křeče
a žíhaní jsou modřinami jak
tygři a panterři.

ARIEL Slyšíš, jak řvou?

PROSPERO

Jen ať je proženou. Teď už mám v hrsti
všechny své nepřátele. Brzy se vším
skončím a budeš volný jako pták.

Jen ještě zbývá něco udělat.

Pojď, pomůžeš mi s tím.

Odejdou

V. I

Vystoupí Prospero v oblečení mága a Ariel

PROSPERO

Můj plán se blíží vrcholu. Má kouzla
neselhala, mí duchové jsou věrní,
čas nese zpříma svoje břemeno.
Kolik je hodin?

ARIEL Šest. A říkal jsi,
že v šest nám skončí práce.

PROSPERO To jsem řekl,
když rozpoutal jsem bouři. Řekni, duchu,
jak se má král a jeho společníci?

ARIEL Jsou všichni uvězněni, jak sis přál,
můj pane, v háji, co před větrem chrání
tvou chýši, a bez tvého svolení
se ani nehnu. Král a jeho bratr,
tvůj bratr taky, jsou jak šílení
a v ostatních to budí zármutek
a děs. A nejvíc pláče „starý, dobrý
Gonzalo“, jak mu říkáš, pane. Slzy
mu kanou po voustech jak kapky deště
po doškách. Tvoje kouzlo sebralo
je tak, že bys je musel litovat,
kdybys je viděl.

PROSPERO Myslíš, duchu?

ARIEL Já bych
je litoval, být člověkem.

PROSPERO A já

to zkusím taky. Ty jsi jenom vzduch,
a máš mít pro ně větší pochopení
než já? Jsem jedním z nich a utrpení
mě bolí stejně jako je. Mám být
méně lidský nežli ty? I když mě řali -
a do živého -, zkrátím nenávist
rozumem. Slušnost svede víc než msta.
Chci jenom, aby se káli, dál ani
o píď ať nesahá můj hněv. Teď jdi
a propusť je, můj Arieli. Zlomím
své kouzlo, jim zas vrátím rozum, aby
mohli být sami sebou.

ARIEL Přivedu je, pane.

Odejde

PROSPERO

Vy, elfi kopců, potoků a hájů,
i vy, co v písku nohou beze stop
běžíte za Neptunem, když je odliv,
a při přílivu před ním utíkáte,
vy, napůl loutky, které při měsíci
vytančí v trávě jedovatá kola,
na nichž se ovce nepasou, a vy,
kdo dáváte růst houbám o půlnoci
a radujete se, když zvoní klekání,
to s vaší pomocí - i když jste slabí -
jsem ztemnil slunce za bílého dne,
zuřivé vichry povolal a mezi
nebem a mořem peklo rozpoutal,
zažehl ohněm burácivý hrom,
Jovovým bleskem roztal jeho dub,

útesy trás, z kořenů vyvracel
smrky a cedry, způsobil, že hroby
vzbudily mrtvé a z mé moci se
rozevřely a vyvrhly je ven.
Té hrubé magie se tímto zříkám.
Až přivolám si ještě hudbu sfér,
co naladí jim mysl, jak chci já,
zlomím svou hůl a zahrabu ji v zemi,
své knihy pohrbím v mořských hlubinách,
kam olovnice nikdy nedosáhne.

Slavnostní hudba

Vystoupí Ariel jako první, za ním v doprovodu
Gonzala Alonso, jehož posunky připomínají šílence,
stejně působí Sebastian s Antoniem, doprovázení
Adrianem a Franciscem. Všichni vstoupí do kruhu,
který namaloval Prospero, a stojí v něm očarováni.
Prospero je pozoruje a mluví k nim

Ať vážná hudba, která konejší
šílené představy, už zklidní mozek,
co bezmocně se vaří v tvé lebce.
Stůjte! Jste kouzlem spoutaní.
Ty, Gonzalo, jsi zbožný poctivec.
Mé oči pláčou, příteli, když vidí
tvé slzy. Kouzlo se už rozplývá.
Jako se ráno vkrádá do noci
a rozpouští v ní tmu, tak jejich smysly
už rozhánějí mlhu neznalosti,
co zastírá jim rozum. Gonzalo,
můj zachránce a věrný sluha svého
nového pána, odměním tvé služby
slovem i skutkem! Alonso, tys krutě

naložil se mnou i s mou dcerou, krutě!
Tvůj bratr ti s tím pomáhal, seč mohl -
teď tě to hryže, Sebastiane!
A ty, můj bratře, moje krev a tělo,
hnán ctižádostí, neznals svědomí
a chtěl jsi zabít krále - Sebastian,
ti dělal komplice a výčitky
ho sžírají teď nejvíc. Odpouštím ti
tvou zvrácenost. - Vědomí se jim vrací.
Ten příliv čistí břehy rozumu,
co byly bahnité a plné šlemu.
Ač dívají se na mě, nikdo z nich
mě ještě nepoznává. Arieli,
přines mi z chatrče můj kord a klobouk.
Plášť mága odhodím a ukážu
se jim, jak vypadal jsem v Milánu.
Hod' sebou, duchu! Brzo budeš volný!
Ariel zpívá a pomáhá mu s oblékáním

ARIEL

Jako včela umím sát,
v prvosenkách ležím rád,
přespím v nich, když houkne výr,
povozí mě netopýr.
Věčné štěstí, věčný mír,
vesele, vesele chci užívat
v květech, když zjara voní celý sad.

PROSPERO

Budeš mi chybět, něžný Arieli!
Svou svobodu však dostaneš. Teď leť
na královskou loď. V podpalubí budou

spát námořníci. Vzbudíš loďmistra
a kapitána a naženeš je sem.
A rychle, prosím.

ARIEL

Poletím, až se zalknu vzduchem. Dvakrát
ti srdce zabuší a jsem zas zpátky.
(Odejde)

GONZALO

Údės a úžas, trápení a trýzeň
tu panují. Kěz síly nebeské
nás vyvedou z té země hrůz!

PROSPERO

Hleď, králi,

já, Prospero, vévoda milánský,
jehož jsi kdysi vyhnal. Obejmu tě,
ať víš, že s tebou vskutku mluvím já.
Vítám tě srdečně i s družinou.

ALONSO

Zda jsi to ty či jenom trik a přelud,
co mě má oklamat jak dřív, to nevím.
Srdce ti tluče, jako bys byl živý.
Jak jsem tě uviděl, hned pookřála
má utrápená mysl, stížená
až dosud šílenstvím. Má-li to všechno
být pravda, musí to být divný příběh.
Zříkám se tvého vévodství a ty mi
odpusť mé křivdy, prosím. Jak se však
stalo, že Prospero je naživu
a tady?

PROSPERO (Gonzalovi)

Šlechtný příteli, nejdřív

mi dovol obejmout tvé stáří. Tvou
poctivost nikdo nezměří.

GONZALO

Bůh ví,

zda sním či bdím.

PROSPERO

Tys ještě nestrávil
přeludy, jimiž tě tu krmili -
všechno ti připadá teď neskutečné.
Vítejte, přátelé!

(Sebastianovi a Antoniovi)

Vy jste však velmi
povedený pár! Kdybych chtěl, tak vám
dokážu, že jste zrádci. Král by to
neslyšel rád.

SEBASTIAN (stranou)

Sám ďábel z něho mluví!

PROSPERO

Vám, pane Sketo, neboť slovo „bratr“
nevypustím z úst, taky odpouštím -
i ten tvůj nejhnusnější čin, a žádám
zpět vévodství. Tak jako tak je ztratíš.

ALONSO

Jak to, žes přežil, jsi-li Prospero?
A jak ses dostal k nám? Tři hodiny
jsou to, co ztroskotali jsme a já -
jak ostře bodá tohle pomýšlení -
já ztratil syna!

PROSPERO To je mi moc líto.

ALONSO

Tu ztrátu nenahradí nic a ani
trpělivost ji nezhojí.

PROSPERO Spíš nestál
jsi o její pomoc. Mně pomohla
ta její konejšivá milost, když
stihlo mě to co tebe. Teď jsem klidný.

ALONSO

Tak tebe stihlo to co mě?

PROSPERO

Má ztráta
je obrovská a nedávného data.
A útěchu mám menší nežli ty,
neboť jsem ztratil svoji dceru, pane.

ALONSO

Dceru? Kéž by tak žili v Neapoli
a byli král a královna. Pak rád
bych skončil na bahnitém loži, na němž
leží můj syn! A kdy jsi ztratil dceru?

PROSPERO

V poslední bouři. Pánové, jak vidím,
tak žasnou nad tím setkáním, že rozum
jim zůstal stát, svým očím nevěří,
ba ani vlastním slovům. Jakkoli
otřesena je vaše mysl, vězte:
jsem Prospero, milánský vévoda,
ten, co byl vyhnán a zázrakem skončil
na ostrově, kde vy jste ztroskotali,
a stal se jeho pánem. Dost již o tom.
Ten příběh je na dlouhé povídání,
nelze ho odbýt u snídaně nebo
při prvním setkání. Buď vítán, pane.
Má chatrč je můj dvůr. Sluhů mám málo,
poddané žádné. Podívej se dovnitř.

Že vrátil jsi mi moje vévodství,
odměním se ti stejně vzácným darem
a předvedu ti zázrak, který tě
potěší jako mne to vévodství.

Prospero odhrne závěs, za nímž se objeví
Ferdinand a Miranda. Hrají šachy

MIRANDA

Můj pane, ty mě podvádíš.

FERDINAND

Ne, za nic

na světě, láske.

MIRANDA

Kvůli království
bys podvádět však měl, a já bych tomu
pak říkala „fair play“.

ALONSO

Jestli je tohle
jen další představení, ztratím syna
podruhé.

SEBASTIAN Učiněný zázrak je to.

FERDINAND

Ač moře hrozí, je též milostivé.
Proklínal jsem je bez příčiny.

ALONSO

Šťastný

otec tě objímá a žehná ti,
můj synu. Vstaň, kde se tu bereš?

MIRANDA

Zázrak!

Jak mnoho krásných tvorů se tu sešlo!
Lidstvo je krásné! Krásný nový svět
a krásní lidé na něm!

PROSPERO

Nový je

pro tebe.

ALONSO Kdo je ta dívka, s níž jsi

hrál šachy? Znáš ji tak tři hodiny.
Bohyně je to, co nás rozdělila,
a zase spojila?

FERDINAND Je smrtelná.

Však nesmrtelná byla Prozřetelnost,
co mi ji dala. Otce jsem se neptal,
myslel jsem, že ho nemám. Je to dcera
slavného vévody z Milána, o němž
jsem tolik slyšel, ale viděl ho
až teď. To on mi dal můj druhý život,
a tím se stal mým druhým otcem.

ALONSO Já zas
jejím. Jak podivně to vypadá,
když otec dítě prosí o milost.

PROSPERO
Už o tom nemluvme. Nač zatěžovat
vzpomínky smutkem, co je pryč?

GONZALO Má duše
pláče, snad dokážu už mluvit. Bozi,
korunou požehnejte těmhle dvěma,
neboť to vy jste vyznačili cestu,
co přivedla nás sem.

ALONSO Já dodám „amen“.

GONZALO
Milánský vévoda z Milána byl vyhnán,
aby krev jeho krve vládla v Neapoli?
Jásejme radostí a zlatým písmem
to vtěsejme do sloupů z kamene.
Při jedné plavbě našla Klaribela
manžela v Tunisu, Ferdinand našel

ženu, když sám byl ztracen, Prospero
našel své vévodství na ostrově
a my sebe, když ztratili jsme rozum.

ALONSO (Ferdinandovi a Mirandě)

Dejte mi ruce.
Smutek a žal ať navždy sevrou srdce
toho, kdo nepřál by vám radost.

GONZALO Amen.

Vystoupí Ariel, následován udiveným
Loďmistrem a Kapitánem
Pohleďte, pane, jak se rozmnožujem!
Neříkal jsem to? Dokud na zemi
je jedna šibenice, tenhle chlap
se neutopí. Tak co, drzá hubo!
Na moři rouhal ses, a na zemi
ti sklaplo? Co je nového?

LOŇMISTR Že krále
vidíme v bezpečí i s družinou.
Že naše loď, pouhé tři hodiny
poté, co rozlomila se, je jako
nová a v plné parádě, jak když
jsme vypluli.

ARIEL (Prosperovi)

To všechno já, můj pane.

PROSPERO (Arielovi)

Šikovný duch!

ALONSO To není samo sebou.

Div stíhá div. Jak jsi nás vlastně našel?

LOŇMISTR

Vědět, že vskutku bdím, rád vám to řeknu.

můj sklep mistr! Opilec Stefano!

SEBASTIAN
Je ožralej i teď. Kde vzal ten chlast?

ALONSO
I Trinkulo se motá! Kde jen vzali
tak mocný mok, že celí zbrunátněli?
Do jaké bryndy ses to naložil?

TRINKULO Od doby, kdy jsem vás viděl naposled, jsem
zapad do takový bryndy, že se z ní snad nikdy nevy-
bryndám. Navěky marinovanej budu. Aspoň na mě
nepudou mouchy.

SEBASTIAN A co ty, Stefano?

STEFANO Mě vynech, chytaj mě křeče.

PROSPERO Takže král ostrova chtěls být, ničemó?

STEFANO Ničema král, k ničemu král.

ALONSO (ukazuje na Kalibana)
Tak divného tvora jsem neviděl.

PROSPERO
Je stejně zpotvořený povahou
jak vzhledem. Zalez, chlape, do mé chýše
a svoje kumpány vem s sebou. Chceš-li,
abych ti odpustil, pěkně tam uklid'.

KALIBAN
To udělám a rád a budu hodný
a vysloužím si přízeň. Byla to
pitomost, opilce mít za boha
a vzývat hlupáka a šaška.

PROSPERO Jdi.

ALONSO
Běž, a ty hadry dej tam, kdes je vzal.

SEBASTIAN
Spíš ukrad.

PROSPERO
Zvu Tvoji Výsost s celou družinou
do svojí chudé chýše. Jednu noc
si odpočineš a já ti ji zkrátím
svým vyprávěním: o svém životě
ti povím, o všem, co jsem prožil tady
na ostrově. A ráno půjdem na loď
a odpluju do Neapole, kde se,
jak doufám, dočkám svatby těchhle dvou
milenců. Pak se vrátím do Milána
a každá moje třetí myšlenka
se bude týkat smrti.

ALONSO
Těším se na tvůj příběh, bude jistě
podivuhodný.

PROSPERO Všechno vypovím.
Slibuji klidné moře, dobrý vítr
a plavbu rychlou tak, že dostihneš
co nevidět svou flotilu. To bude
tvá starost, Arieli, broučku můj.
Pak budeš volný. Užij si své živly.
Buď sbohem. – Prosím, pojďte všichni dál.
Odejdou všichni

Epilog

PROSPERO

Kouzlo mé se rozlomilo
a tak všechno, co mi zbylo,
je má slabost. Na vás jen
je, zda mám být uvězněn
nebo odplout k Neapoli.
Žádný z vás kéž nedovolí,
když jsem zrádcům odpustil,
abych spoután kouzlem žil
bez vévodství, v pustém kraji.
Snad mi všichni zatleskají,
pochválí mé představení,
jinak se hned v trosky změní
moje snaha dát vám radost.
Vyslyšte mou vroucí žádost –
duchy nemám, kdo z vás ví,
jak mne zbavit zoufalství,
pokornými modlitbami
odpuštění, milost dá mi.
Když odpustíte mi, já vím,
že zbavíte se vlastních vin.
Odejde

Poznámka překladatele

Při překladu Shakespearovy Bouře bylo použito edice Franka Kermoda (The Arden Shakespeare, London 1988), Stephena Orgela (The Oxford Shakespeare, Oxford 1994), Stephena Greenblatta (The Norton Shakespeare, New York, London 1997) a prvního foliového vydání hry uveřejněného v roce 1623 a přetištěného Charltonem Hinmanem (The First Folio of Shakespeare, The Norton Facsimile, London, New York, Sidney, Toronto 1968).

Překlad vznikl v letech 1999–2000. Poprvé jej uvedlo Divadlo v Celetné (Divadelní sdružení 94) v režii Michala Langa (premiéra 8. 4. 2000) a tato inscenace byla později s malými úpravami přenesena do Švandova divadla v Praze. Poté hru v tomto překladu uvedlo Západočeské divadlo Cheb v režii Braňo Mazúcha (premiéra 2. 12. 2000), Naivní divadlo Liberec v režii Michala Dočekala (premiéra 22. 5. 2002), znovu Západočeské divadlo Cheb v režii Petera Gábora (premiéra 26. 2. 2005), Městské divadlo v Mostě v režii Víta Vencla (premiéra 23. 6. 2006) a Divadlo Pod Palmovkou v režii Petra Kracika (premiéra 28. 10. 2006).

Knižně vyšel tento překlad poprvé v Evropském literárním klubu (ELK) v roce 2001. V tomto vydání doznal překlad dílčích změn, které vyplynuly částečně z divadelních zkušeností získaných při zkouškách a reprízách jednotlivých představení, především však z redakční práce v nakladatelství Atlantis.

William Shakespeare Bouři napsal v době mezi koncem roku 1610 a létem roku 1611 a první zmínka o její inscenaci je z 1. listopadu 1611, kdy se hrála v londýnském Whitehallu. Hlavní postavou hry